

Stichting
Pensioenfonds
Capgemini Nederland

Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland
Reykjavikplein 1
3543 KA Utrecht

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel onder nummer 41184467

Verslag over het boekjaar
1-1-2014 t/m 31-12-2014

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	5
Bestuur en organisatie	7
Meerjarenoverzicht	9
Missie, Visie en Strategie	
Missie	11
Visie	11
Strategie	11
Bestuursverslag	
Financiële Positie	13
Pensioenbeleid	16
Verloop verzekerdenbestand	17
Huidige Capgemini pensioenregeling is niet toekomstbestendig	21
Beleggingsbeleid	22
Risicomanagement	22
Organisatie	24
Communicatie	28
Vermogensbeheer	29
Samenvatting actuariel rapport	36
Toekomst paragraaf	42
Verslag van het verantwoordingsorgaan	
Reactie van het bestuur:	44
Visitatiecommissie	
Samenvatting verslag van de Visitatiecommissie	45
Reactie Bestuur op rapport van de visitatie commissie	46

Pagina**Jaarrekening**

Balans per 31 december	48
Staat van baten en lasten	50
Kasstroomoverzicht	52
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	53
Toelichting op de balans per 31 december	57
Toelichting op de staat van baten en lasten	67
Risicoparaagraaf	74

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum	83
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	84
Resultaatbestemming	84
Actuariële verklaring	85
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	87

Voorwoord

Het jaar 2014 was, evenals het jaar 2013, een turbulent jaar voor vele pensioenfondsen, waarbij wederom een aantal pensioenfondsen, als gevolg van de lage dekkingsgraad, een korting heeft moeten doorvoeren. Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland heeft een nieuwe korting weten te vermijden, mede doordat de korting in 2013 toereikend was om de dekkingsgraad weer op voldoende niveau te krijgen. Dit betekent overigens niet dat de financiële positie van het fonds nu voldoende is en dat we uit het herstel zijn. De komende jaren moeten nog verder herstel laten zien, zodat we naar een dekkingsgraad toegroeien om verdere kortingen te voorkomen en weer voorzichtig aan indexering te kunnen gaan denken.

Het economisch herstel blijft broos en gaat nog steeds erg langzaam met de nodige upward en downward schokken. De verwachting is dat dit vooralsnog, in ieder geval in 2015, zo zal blijven. De rentestand blijkt elke keer toch ook weer nog lager te kunnen dan iedereen voor mogelijk houdt. Aangezien de rentestand zo ongeveer de meeste invloed heeft op de hoogte van de dekkingsgraad van ons fonds, is de verwachting dat ook de dekkingsgraad voorlopig nog niet het gewenste herstel laat zien.

In 2014 is het opbouwpercentage 1,47% geweest bij een pensioenrichtleeftijd van 65 jaar. Hiermee wordt bij een diensttijd van 42 jaar een pensioen beoogt van 70% van het gemiddeld loon bij pensioenrichtleeftijd van 67 jaar. Eind 2013 is aan de sociale partners gemeld dat, gegeven de doelstellingen van de huidige pensioenregeling, de regeling met 70% bij 65 jaar niet meer houdbaar is voor de langere termijn.

De sociale partners hebben een traject opgestart om tot een nieuwe pensioenregeling te komen. Hierbij speelt de behartiging van de opgebouwde rechten in de huidige regeling voor alle deelnemers (actieven, slapers (niet gepensioneerde ex-deelnemers) en pensioengerechtigden) een belangrijke rol. De verwachting is dat in de loop van 2015 deze nieuwe regeling zijn beslag gaat krijgen.

In 2014 is het bestuur uitgebreid met Wim Heukels, die de vertegenwoordiger is namens de pensioengerechtigden. Met Wim is ons bestuur versterkt met een daadkrachtige, kritische en doortastende persoonlijkheid, wat ik als een verrijking beschouw van het bestuur van ons pensioenfonds.

Arie Edelman, vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden, heeft besloten om eind 2014 zijn rol binnen het Verantwoordingsorgaan te beëindigen. Ik wil hem bij deze bedanken voor zijn inzet en bijdrage van de afgelopen jaren.

Eind 2014 zijn er verkiezingen opgestart voor ons Verantwoordingsorgaan, voor een vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden en een vertegenwoordiger namens de slapers. Namens de pensioengerechtigden is Wouter Hendrickx gekozen en namens de slapers is Hanneke Ester gekozen. Zij zullen met ingang van 2015 hun rol gaan invullen. Met deze gekozen vertegenwoordigers is ons Verantwoordingsorgaan weer op volle sterkte en heet ik beide leden ook welkom.

Als laatste spreek ik namens het bestuur mijn waardering uit aan allen die zich hebben ingezet voor het pensioenfonds.

Henk Knol, voorzitter

Bestuur en organisatie

Bestuur

<i>Benoemd door de deelnemers</i>	<i>Functie</i>	<i>Lid vanaf</i>	<i>Einde zittingsduur</i>
H. Knol	voorzitter	09-05-2003	01-07-2015
D.W. Neuhaus	bestuurslid	30-01-2014	01-07-2017
<i>Benoemd door de werkgever</i>			
D.J.M. Weber	secretaris	02-09-2013	01-07-2018
<i>Benoemd door de Ondernemingsraad</i>			
A.J. Holsappel	bestuurslid	10-04-2013	01-07-2017
J.A. van Hooijdonk	bestuurslid	01-03-2010	01-07-2016
<i>Benoemd door de pensioengerechtigden</i>			
W.F. Heukels	bestuurslid	17-04-2014	01-07-2018

Verantwoordingsorgaan

A. Berrens	namens werkgever	01-09-2008	31-12-2017
A. Edelman	namens pensioen/ gerechtigden	01-01-2008	31-12-2014
W. Hendrickx	namens pensioen/ gerechtigden	01-01-2015	31-12-2018
H. Ester	namens slapers	01-01-2015	31-12-2019
J. van Ruijven	namens deelnemers	01-01-2008	31-12-2016

Compliance officer

E. Haffmans	Compliance Officer Capgemini
-------------	------------------------------

Aangesloten ondernemingen

Capgemini N.V. met de navolgende gelieerde ondernemingen:
 Capgemini Nederland B.V.
 Capgemini Sourcing B.V.
 Dunit B.V.
 Capgemini Educational Services B.V.

Organisatie

Waarmerkend actuaaris	Towers Watson Netherlands B.V. te Purmerend
Adviserend actuaaris	Towers Watson Netherlands B.V. te Apeldoorn
Accountant	KPMG Accountants N.V. te Utrecht
Visitatiecommissie	VCHolland te Utrecht
Administrateur	AZL te Heerlen
Vermogensbeheer	ING Implemented Client Solutions te 's Gravenhage
Advisering vermogensbeheer	Towers Watson Netherlands B.V. te Amstelveen
Custodian	Kasbank N.V. te Amsterdam
Herverzekering	Elips Life AG
Internetsite	www.pensioenfondscg.nl

Meerjarenoverzicht

	2014	2013	2012	2011	2010
Aantallen					
Deelnemers	4.193	4.481	4.711	5.522	5.585
Gewezen deelnemers	6.480	6.423	5.976	5.146	4.730
Pensioengerechtigden	526	454	389	321	257
Exedentregeling	5.284	5.317	5.260	5.239	5.240
Vrijwillige regeling A ¹⁾	1.109	1.158	1.305	1.781	2.168
Vrijwillige regeling B ¹⁾	32	33	34	36	37
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Technische voorzieningen	527.137	411.228	414.529	383.558	299.722
Reserves					
Algemene reserve	9.675	21.712	929	-37.365	-3.671
Bijdragen van werkgevers en werknemers ²⁾	28.453	28.952	32.768	34.705	36.180
Pensioenuitkeringen	4.151	3.856	3.654	2.696	2.162
Beleggingen:					
Belegd vermogen voor risico pensioenfonds	535.148	426.512	410.968	340.815	287.894
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	99.909	2.058	44.548	33.277	28.269
Return o.b.v. total return	22,80%	0,70%	12,47%	10,72%	10,98%
Beleggingen voor risico deelnemers:					
Beleggingen voor risico deelnemers	95.217	84.768	75.835	63.506	57.199
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	7.893	3.657	7.629	-409	4.009
Beleggingsrendement voor risico deelnemers	8,47%	4,55%	10,95%	-1,01%	7,84%

1) Regeling A heeft als spaardoel een hoger ouderdomspensioen en/of een nabestaandenpensioen. Regeling B had als spaardoel om eerder met pensioen te gaan of een tijdelijk pensioen aan te kopen en is per 1-1-2005 om fiscale redenen een gesloten regeling geworden.

2) Inclusief bijdragen voor risico deelnemers (voorheen premies pensioenspaarkapitalen).

	2014	2013	2012	2011	2010
Dekkingsgraad	101,8%	105,3%	100,2%	90,3%	98,8%
Minimaal vereiste dekingsgraad	104,5%	104,5%	104,5%	104,5%	104,6%
Vereiste dekingsgraad	111,7%	115,1%	114,6%	116,0%	115,2%

Missie, Visie en Strategie

Missie

Het pensioenfonds heeft als missie het verzorgen van oudedagsvoorzieningen aan personen die een arbeidsverband met Capgemini Nederland hebben of gehad hebben, alsmede nabestaandenvoorzieningen voor hun achtergebleven partners en wezen. Om deze missie te kunnen realiseren verkrijgt het fonds de daartoe benodigde middelen door inbreng van deelnemers en door het creëren van rendement en beheert deze zo goed mogelijk.

Visie

Het pensioenfonds is een fonds voor de deelnemers en van de deelnemers. Het fonds zal de wensen en beperkingen ten aanzien van de pensioenvoorzieningen, indien die in de tijd in de onderneming wijzigen, volgen. Het fonds volgt de afspraken die sociale partners maken ten aanzien van toekomstige opbouw en beschermt de rechten die in het verleden zijn opgebouwd. Het pensioenfonds zal tegen zo laag mogelijke kosten de aanwezige middelen beheren en streeft daarbij naar een acceptabel rendement.

Strategie

Het pensioenfonds zal streven naar sterk contact met (ex)deelnemers, werkgever en ondernemingsraad. Dit om de mening van deze betrokkenen te blijven volgen en het vertrouwen van deze betrokkenen te behouden. Het pensioenfonds wenst geen eigen organisatie op te bouwen, doch beheerstaken en administratietaken uit te besteden aan professionele organisaties. Deskundigheid die is benodigd zal bij hoog aangeschreven bureaus worden betrokken. Het pensioenfonds zal de belangen van verschillende groepen open en transparant ter discussie brengen en afwegen. Op het gebied van vermogensbeheer zal het beleid betreffende de afwegingen tussen te nemen risico's en gewenste beleggingsrendementen zo zichtbaar mogelijk gemaakt worden.

Bestuursverslag

Financiële Positie

Begin 2014 was de dekkingsgraad 105,3%. Voldoende om een tweede pensioenverlaging te kunnen voorkomen. Maar nog ruim onvoldoende om (gedeeltelijk) te kunnen indexeren. Voor het fonds is 2014 een goed beleggingsjaar geworden. De vastrentende waarden en dan met name de langlopende staatsobligaties deden het eveneens erg goed. Dit omdat de rente in 2014 verder daalde. De keerzijde van de dalende rente is echter dat er meer vermogen nodig is om aan onze lange termijn verplichtingen te kunnen voldoen. Inmiddels is al ruim 7 jaar sprake van dalende rente. Deze heeft nu een ongekend laag niveau bereikt en dreigt zelfs richting nul te gaan. Bij dergelijke rentes stijgen de verplichtingen harder dan kapitaal plus rendement kunnen opbrengen. Hierdoor daalde, ondanks de goede beleggingsresultaten de dekkingsgraad het afgelopen jaar naar 101,8%.

De dekkingsgraad eind 2014 is daarmee lager dan de minimale vereiste dekkingsgraad van 104,5%. Dit betekent dat ons pensioenfonds (weer) in onderdekking verkeert. In 2015 moeten wij wederom een herstelplan ontwikkelen om weer op de lange termijn op de vereiste dekkingsgraad van 115,0% uit te komen. Hiervoor gelden de nieuwe regels van het FTK. Pas als de dekkingsgraad boven die 115,0% stijgt mogen we als pensioenfonds gaan indexeren. Vooralsnog zal van indexatie de komende jaren daarom nog geen sprake kunnen zijn.

Ontwikkelingen in 2014

Premie

In overleg met de sociale partners (werkgever en centrale ondernemingsraad) is de pensioenregeling zodanig aangepast dat de premie voor 2014 kostendekkend is. Het streven was een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar met een opbouwpercentage van 1,67%, wat gelijkwaardig is aan een pensioenrichtleeftijd van 65 jaar en een opbouwpercentage van 1,47%.

Vermogen en verplichtingen

Het rendement op het belegd vermogen bedroeg in 2014 22,8%. Dit hoge rendement wordt veroorzaakt door de daling van de marktrente in 2014. De waarde van de obligaties en de renteafdekking is hierdoor fors gestegen. Het behaalde rendement op aandelen bedroeg ruim 15%.

De pensioenverplichtingen namen in 2014 met bijna 28% toe, hiervan is ongeveer 3,5% het gevolg van nieuw opgebouwde aanspraken.

De stijging van de verplichtingen was het gevolg van de daling van de rekenrente waarmee de pensioenverplichtingen bepaald worden. De rekenrente is gedaald van 2,94% naar 2,09%.

In de samenvatting van het actuair rapport (eveneens opgenomen in dit jaarverslag) zal verder worden ingegaan op de daling van de dekkingsgraad. Verreweg de grootste invloed op de dekkingsgraad hadden de stijging van de verplichtingen en de renteafdekking. Ondanks dat de renteafdekking formeel slechts 50% van de verplichtingen betreft, is de gerapporteerde afdekking 70%. Dit komt doordat het fonds op basis van marktrente afdekt terwijl de dekkingsgraad bepaald wordt via het UFR mechanisme.

Verder heeft de valuta afdekking een negatieve invloed op het rendement van de portefeuille gehad. De reden is gelegen in het zwakker worden van de euro tegenover de belangrijkste vreemde valuta waarin wij belegd hebben.

Kosten administratie en vermogensbeheer

Met ingang van dit jaarverslag zal het bestuur inzage geven in de uitvoeringskosten van het pensioenfonds, opgesplitst in pensioenbeheer, vermogensbeheer en transactiekosten.

Net als in het vorige jaarverslag streven wij volledige transparantie na ten aanzien van de uitvoeringskosten. Dit gaat verder dan de hierboven genoemde categorieën of alleen de direct in de jaarrekening te verantwoorden kosten. Het transparant maken van alle kosten en mogelijk afzetten tegen een benchmark is daarbij een middel om de kosten verder te beheersen. In onderstaand overzicht geven wij hieraan invulling in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

	2014	2013	2012
Administratie			
Kosten in Euro per deelnemer	€ 234,37	€ 251,06	€ 244,13
Vermogensbeheer			
Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,47%	0,49%	0,41%
Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,04%	0,03%	0,05%

Ad administratie

Onder administratiekosten worden verstaan de kosten van uitbesteding, bestuur en toezicht. De administratiekosten zijn in 2014 gedaald ten opzichte van 2013 en 2012. Als deelnemers worden in dit verband gedefinieerd de actieve deelnemers en de pensioentrekkers. Ex-deelnemers (slapers) worden hier niet meegenomen. In 2012 heeft het fonds deelgenomen aan een onderzoek waarin de kosten per deelnemer in 2011 werden vergeleken met de kosten van fondsen van vergelijkbare grootte. De gemiddelde kosten per deelnemer van vergelijkbare pensioenfondsen lagen toen op ongeveer € 300,-. Ondanks dat in ons fonds de kosten per deelnemer flink gestegen zijn ten opzichte van 2011 (€ 191,-), liggen deze nog onder het gemiddelde. Wij streven er naar dit zo te houden en de kosten te verlagen als het aantal deelnemers afneemt.

Ad Kostenvermogensbeheer

	Performance			Totaal
	Beheer- kosten	gerelateerde kosten	Transactie- kosten	
	in € 1.000	in € 1.000	in € 1.000	in € 1.000
Kosten per beleggingscategorie				
Vastgoed	91	–	–	91
Aandelen	496	–	38	534
Private equity	–	–	–	–
Vastrentende waarden	689	–	115	804
Hedgefonds	–	–	–	–
Commodities	27	–	–	27
Overige beleggingen	–	–	–	–
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	1.303	–	153	1.456
Kosten overlay beleggingen	–	–	60	60
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	1.303	–	213	1.516
Overige vermogensbeheerkosten				
Kosten vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursbureau	–	–	–	–
Kosten fiduciair beheer	478	–	–	478
Bewaarloon	44	–	–	44
Advieskosten vermogensbeheer	–	–	–	–
Overige kosten	269	–	–	269
Totaal overige vermogensbeheerkosten	791	–	–	791
Totaal kosten vermogensbeheer	2.094	–	213	2.307

Toelichting kosten vermogensbeheer

Van bovengenoemde kosten is € 389k rechtstreeks via nota's bij het fonds in rekening gebracht. De rest is verrekend in de koersen van de betreffende beleggingsfondsen.

De kosten voor vermogensbeheer zijn in absolute bedragen fors gestegen van € 2.135k naar € 2.305k, maar relatief ten opzicht van het (gestegen) vermogen iets gedaald. De kosten van het vermogensbeheer liggen met 0,47% iets boven het gemiddelde van de Nederlandse ondernemingspensioenfondsen (0,433% CEM Benchmarking rapport 2011).

Boven op de beheerkosten komen de transactiekosten. Niet alle transactie kosten zijn zichtbaar. Alleen de door het fonds gemaakte aan- en verkoopkosten. De transactiekosten van het handelen binnen de fondsen waarin het pensioenfonds belegt zijn niet expliciet zichtbaar in de jaarrekening, maar verlagen het gemaakte rendement. De advieskosten vermogensbeheer zijn in de jaarrekening verantwoord onder de administratiekosten.

Pensioenbeleid

Pensioenregeling

Wij voeren de pensioenregeling van Capgemini Nederland uit. De regeling is modulair opgebouwd en biedt de deelnemers een levenslang ouderdomspensioen vanaf de 65-jarige leeftijd en gedurende het deelnemerschap een nabestaanden- en wezenpensioen op risicobasis. Daarnaast wordt een kapitaal opgebouwd dat kan worden aangewend voor de aankoop van pensioenaanspraken. De regeling bestaat uit de volgende modules:

Module 1: Basisregeling

De basisregeling is een middelloonregeling en heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst. In de basisregeling worden pensioenaanspraken op een levenslang ouderdomspensioen opgebouwd. Deze opbouw is beperkt tot een jaarlijks vast te stellen maximum van het salaris, het grenssalaris. Het opbouwpercentage is 1,75%. In 2012 en 2013 heeft het bestuur moeten besluiten de opbouw te verlagen naar 1,4%. In 2014 is het opbouwpercentage vastgesteld op 1,47% bij een pensioenleeftijd van 65 jaar. De opgebouwde aanspraken kunnen jaarlijks bij bestuursbesluit worden verhoogd als de stichting over voldoende middelen beschikt.

Module 2: Excedentregeling

De excedentregeling is een beschikbare premieregeling en heeft het karakter van een premieovereenkomst. In de excedent regeling wordt een premie beschikbaar gesteld. De premie is een percentage van het salarisdeel boven het grenssalaris. Het percentage is leeftijdsafhankelijk. De premie wordt belegd in een of meerdere beleggingsfondsen. Op de pensioendatum kan het aldus opgebouwde kapitaal worden aangewend voor de aankoop van een levenslang ouderdomspensioen eventueel gecombineerd met een nabestaandenpensioen.

Module 3: Vrijwillige regeling

Als aanvulling op de pensioenopbouw in de basis- en de excedentregeling wordt de deelnemers de mogelijkheid geboden om door middel van vrijwillige stortingen extra pensioen te verwerven. De hoogte van de stortingen is gemaximeerd volgens een door het bestuur vastgestelde richtlijn. De maximale storting wordt uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag en is leeftijdsafhankelijk. De vrijwillige regeling heeft het karakter van een premieovereenkomst.

Module 4: Nabestaandenvoorziening

Module 4 maakt feitelijk deel uit van de basisregeling en kent daarmee dus het karakter van een uitkeringsovereenkomst. Het verzekerde nabestaandenpensioen is gelijk aan 1,225% van de laatst vastgestelde pensioengrondslag (zonder rekening te houden met het grenssalaris) vermenigvuldigd met een fictief aantal deelnemersjaren. Het fictieve aantal deelnemersjaren is gelijk aan het aantal deelnemersjaren dat de deelnemer zou kunnen bereiken vanaf de datum van aanvang van het deelnemerschap. Het wezenpensioen bedraagt 20% van het vastgestelde nabestaandenpensioen.

Aankoop pensioen uit excedentregeling en vrijwillige regeling

Bij de omzetting van kapitaal uit de excedentregeling en de vrijwillige regeling naar pensioenaanspraken worden omzettingsfactoren gebruikt die zodanig zijn vastgesteld dat de prijs voor deze pensioenaanspraken gelijk is aan de prijs voor pensioenaanspraken verworven uit premiebetaling. De methodiek om dit te realiseren wordt regelmatig geëvalueerd en is in 2013 aangepast.

Overgangsbepalingen

In de regeling is een aantal overgangsbepalingen opgenomen die waarborgen dat de in de oude regelingen opgebouwde aanspraken als premievrije rechten voor de deelnemers worden meegenomen in de nieuwe regeling.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn als volgt:

	2014
Pensioensysteem	Middelloon / Beschikbare premie
Minimum toetredingsleeftijd	Geen
Pensioenleeftijd	65
Franchise	€ 12.427
Grenssalaris	€ 43.812
Opbouwpercentage	1,47%
Partnerpensioen	1,225%

Verloop verzekerdenbestand

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2013	4.481	6.423	454	11.358
Mutaties door:				
Nieuwe toetreding	368	0	0	368
Ontslag met premievrije aanspraak	-563	563	0	0
Individuele waardeoverdrachten	0	-469	0	-469
Overlijden	-6	-7	-6	-19
Ingang pensioen	-13	-54	93	26
Afkopen	0	-50	-7	-57
Andere oorzaken	-74	74	-8	-8
Mutaties per saldo	-288	57	72	-159
Stand per 31 december 2014	4.193 ¹⁾	6.480	526	11.199

Specificatie pensioengerechtigden

	2014	2013
Ouderdompensioen	344	282
Partnerpensioen	119	109
Wezenpensioen	63	63
	526	454

1) Waarvan deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling 83.

Waardeoverdrachten

In 2013 hebben we de waardeoverdrachten kunnen hervatten. Het is niet toegestaan waardeoverdrachten uit te voeren als de dekkingsgraad van het pensioenfonds of het andere bij de waardeoverdracht betrokken pensioenfonds onder de 100% is. Doordat er geen waardeoverdrachten waren in de tweede helft van 2011 en geheel 2012, is er een grote achterstand ontstaan. Deze was eind 2014 nog niet volledig weggewerkt. Aangezien de dekkingsgraad weer gedaald is, is het sinds eind 2014 niet meer mogelijk nieuwe waardeoverdrachten uit te voeren.

Wijzigingen Pensioenregeling in 2014

De sociale partners hebben besloten de pensioenregeling per 1 januari 2014 aan te passen. De aanpassing betreft de uitwerking van de doelstelling van de regeling. De doelstelling blijft ongewijzigd: om bij pensionering een pensioen opgebouwd te hebben van 70% van het gemiddelde loon bij een volledig dienstverband. Tot 2014 is volledig dienstverband gedefinieerd als de periode 25 jaar tot 65 jaar. Omdat we steeds langer leven en daarom ook steeds langer blijven werken is besloten vanaf 2014 volledig dienstverband te definiëren als de periode 25 jaar tot 67 jaar. De belangrijkste consequentie van deze aanpassing is dat het jaarlijks opbouwpercentage lager wordt namelijk 1,67% (in plaats van 1,75%). Doordat de pensioenrichtleeftijd met 2 jaar opschuift, wordt de pensioenregeling goedkoper. Omdat bij de huidige lage rentestand de premie die Capgemini de afgelopen jaren betaald heeft niet voldoende was om deze aangepaste regeling volledig te betalen, heeft Capgemini de premiebijdrage in 2014 verhoogd.

Het bestuur heeft besloten om de aanpassingen in de uitvoeringsadministratie voor 2014 niet direct aan te brengen. Het aantal eveneens door te voeren (verplichte) wijzigingen in 2015 is zo groot, dat veel kosten bespaard worden door wijzigingen voor 2014 en 2015 gelijktijdig te laten realiseren.

Dit betekent dat de pensioen-richtleeftijd in 2014 in de administratie 65 jaar beeft. Uit berekeningen blijkt dat een opbouwpercentage van 1,47% bij pensioen-richtleeftijd 65 jaar overeenkomt met 1,67% bij een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar. In de pensioenregeling werd het opbouwpercentage voor 2014 op 1,47% gezet.

De factoren van de flexibele elementen en ook de franchise bleven in 2014 gelijk.

Wijzigingen Pensioenregeling in 2015

Wettelijke veranderingen

De kredietcrisis liet zien dat pensioenen minder zeker zijn dan de meeste mensen daarvoor dachten. De daardoor veroorzaakte schok leidde tot veel publiciteit, ideeën en discussies. De resultaten hiervan worden nu vastgelegd in gewijzigde wet- en regelgeving. Een deel daarvan gaat in per 1 januari 2015.

1. Fiscale wijzigingen

De Belastingdienst maakt pensioenopbouw aantrekkelijk door toe te staan dat de inleg uit het bruto salaris wordt betaald. De pensioenregeling moet dan wel aan een aantal voorwaarden voldoen. Later moet dan over de pensioenuitkering belasting worden betaald. Maar dat is vrijwel altijd procentueel minder dan je nu zou moeten betalen. Per 1 januari 2015 wordt een aantal van die voorwaarden gewijzigd.

Voor de pensioenregeling betekent dit het volgende:

- Vanaf 2015 kan pensioen worden opgebouwd over een jaarsalaris van maximaal € 100.000. In de praktijk betekent dit dat de inleg in de excedentregeling wordt begrensd. De werkgever introduceert voor het salarisdeel boven de € 100.000 een aparte regeling. Deze staat los van de pensioenregeling en wordt niet uitgevoerd door het pensioenfonds.

- Het fiscale maximum opbouwpercentage is verlaagd van 2,15% naar 1,875% bij pensioenrichtleeftijd van 67 jaar. Het opbouwpercentage in de Capgemini-regeling voldeed hieraan maar moest door de gedaalde rente voor 2015 toch omlaag naar 1,32% (bij een pensioenrichtleeftijd van 65 jaar). Verder geldt het maximum van € 100.000 ook hier.
- Het nabestaandenpensioen wordt gewijzigd:
  - Het percentage dat wordt gebruikt in de formule waarmee het nabestaandenpensioen wordt berekend (zie art. 14 lid 2 in het pensioenreglement), moet vanaf 2015 worden verlaagd. Het nieuwe fiscale maximum wordt ongeveer 1,10%. Het percentage in de pensioenregeling is tot eind 2014 1,225%.
  - De begrenzing van de pensioenopbouw heeft ook impact op het nabestaandenpensioen. Vanaf 2015 kan maximaal nabestaandenpensioen worden verzekerd op basis van € 100.000 aan salaris. Ook hier introduceert de werkgever een regeling voor de medewerkers die meer dan € 100.000 verdienen. Deze regeling staat los van het pensioenfonds.

2. Nieuw Financieel toetsingskader (nFTK)

Naast deze wijzigingen is het nieuwe FTK per 1 januari 2015 van kracht geworden. Het nieuwe FTK omvat de financiële eisen waaraan pensioenfonds moeten voldoen. Belangrijkste doel van de nieuwe regels is een robuust toekomstbestendig pensioenstelsel waarin het pensioenvermogen van de deelnemer stabiel wordt beheerd en een evenwichtige verdeling van lusten en lasten plaatsvindt tussen generaties.

Beleidsdekkingsgraad

Het nieuwe FTK beoogt een kader te scheppen waar binnen fondsbeslissingen minder afhankelijk zijn van dagkoersen. Sociale partners en pensioenfonds dienen vooraf openlijk te communiceren over de verdeling van financiële risico's tussen jongeren en ouderen. Zo dient de dekkingsgraad gedefinieerd te worden, waarboven volledige indexatie wordt verleend en dient vastgelegd te worden welke maatregelen genomen worden bij een lage dekkingsgraad. Het gaat hierbij om de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad, genaamd de beleidsdekkingsgraad. Het pensioenfonds baseert zijn beslissingen op de beleidsdekkingsgraad. Het fonds is hierdoor minder gevoelig voor dagkoersen. Mede aan de hand van de beleidsdekkingsgraad wordt bepaald of het pensioenfonds in een tekortsituatie verkeert, of een pensioenverlaging noodzakelijk is en of toeslagverlening gegeven kan worden.

Toeslagverlening

Er worden randvoorwaarden gesteld aan de verhoging van de pensioenen en pensioenrechten. De pensioenen mogen pas gedeeltelijk worden verhoogd vanaf een dekkingsgraad van 110%. Per procent hogere dekkingsgraad mag 0,1% worden verhoogd. Bij een dekkingsgraad van 115% is dit dus 0,5%.

Door deze randvoorwaarden wordt het moeilijker voor een fonds om de pensioenen te verhogen. Ons pensioenfonds heeft geen gericht verhogingsbeleid (ook wel indexatiebeleid genoemd). We moeten echter wel rekening houden met deze nieuwe regels. In de praktijk zal het erop neerkomen dat de komende jaren de pensioenen in onze regeling niet worden verhoogd.

Premie

Om fluctuaties in de hoogte van de premie te voorkomen blijft het mogelijk om de kostendekkende premie vast te stellen met een methodiek van premiedemping. Deze demping kan daarbij plaatsvinden op basis van een 10-jaarsgemiddelde rente of op basis van een prudent verwacht rendement. Wordt voor de laatste optie gekozen dan is er een opslag nodig voor financiering van de indexatie bij middelloonregelingen. Tot slot vervalt de DNB-beleidsregel dat de premie, in het geval van een dekkingstekort, moet bijdragen aan herstel.

Nieuwe herstelplansystematiek

Een pensioenfonds moet een herstelplan indienen wanneer de beleidsdekkingsgraad onder de vereiste dekkingsgraad op basis van het strategisch beleggingsbeleid ligt. Dit moet binnen drie maanden na constatering van het tekort. Alleen als, zoals voor ons fonds, het tekort per 1 januari 2015 is vastgesteld, dan dient het pensioenfonds het herstelplan voor 1 juli 2015 bij DNB in.

Doel van deze nieuwe systematiek voor herstelplannen is dat de gevolgen van dalingen in de beleidsdekkingsgraad direct worden vertaald in het nemen van maatregelen, zoals het aanpassen van de premie, het verlagen van de toeslag of in het uiterste geval een pensioenverlaging. De maatregelen mogen over maximaal tien jaar worden gespreid, ze moeten generatie-evenwichtig zijn en een pensioenfonds moet binnen tien jaar weer terug zijn op het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Elk jaar wordt de financiële situatie van het fonds bezien; is de beleidsdekkingsgraad na één jaar lager dan de vereiste dekkingsgraad, dan dient het pensioenfonds een herstelplan in, waaruit blijkt hoe het fonds weer binnen tien jaar herstelt naar de vereiste dekkingsgraad.

Het herstelplan vervalt zodra de beleidsdekkingsgraad gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad. Tot slot wordt een belangrijke regel geïntroduceerd en dat is dat de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds niet langer dan vijf achtereenvolgende jaren onder de minimaal vereiste dekkingsgraad mag liggen. Indien dit wel het geval is en de actuele dekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad dan dient de actuele dekkingsgraad direct teruggebracht te worden naar de minimaal vereiste dekkingsgraad. Dit kan door een bijstorting van de werkgever of door een pensioenverlaging te laten plaatsvinden.

Pensioenverlaging

Om weer financieel solvabel te worden, blijven pensioenverlagingen het laatste redmiddel. Zijn er geen maatregelen meer voorhanden, is de beleidsdekkingsgraad vijf jaar achter elkaar lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad én is de actuele dekkingsgraad lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad dan moet het pensioenfonds de pensioenen verlagen. Ook als een pensioenfonds in een herstelsituatie niet binnen tien jaar naar het vereist eigen vermogen kan toegroeien moet het pensioenfonds de pensioenen verlagen. De pensioenverlaging mag over een periode van maximaal tien jaar worden gespreid en moet ten minste tijdsevenredig plaatsvinden. Heeft een pensioenfonds een sterk vergrijsd deelnemersbestand, is het voornemens te liquideren of is er een grote waardeoverdracht aanstaande, dan kan DNB het pensioenfonds verplichten de hersteltermijn te verkorten.

Het inhalen van toeslagverlening en het herstellen van pensioenverlagingen

Om in het verleden gemiste toeslagverlening in te halen en om pensioenverlagingen te herstellen, gelden soortgelijke voorwaarden. Ten eerste moet er voldoende vermogen aanwezig zijn om de reguliere toeslagambitie in de toekomst te kunnen geven. Daarnaast mag slechts één vijfde deel van het overschot gebruikt worden voor inhaalindexatie of voor herstel van een pensioenverlaging. Het overschot is daarbij gedefinieerd als het verschil tussen de beleidsdekkingsgraad en de benodigde dekkingsgraad om volledig te indexeren of het verschil tussen de beleidsdekkingsgraad en de vereiste dekkingsgraad. Het kleinste verschil is leidend voor het inhalen van toeslagverlening of voor het herstellen van een pensioenverlaging.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets toetst de financiële opzet van het fonds en toetst of het verwachte pensioenresultaat voldoet aan de door het fonds zelf gestelde normen onder meerdere scenario's. Het pensioenfonds zelf definieert hoe ver het pensioenresultaat mag wegzakken. Blijkt uit de haalbaarheidstoets dat het verwachte pensioenresultaat niet voldoet aan deze norm, dan moet dit gecommuniceerd worden aan de achterban én sociale partners en leidt dit er mogelijk toe dat het pensioencontract herzien wordt.

Vereist eigen vermogen onder het nieuwe FTK

Het vereist eigen vermogen stijgt ten opzichte van het vereist eigen vermogen onder het oude FTK. Dat komt door de gewijzigde rekenregels, waarmee onder het nieuwe FTK het vereist eigen vermogen vastgesteld wordt. Het vereist eigen vermogen blijft een belangrijk criterium, omdat het onder andere een rol speelt bij de premiestelling, de beoordeling of het fonds zich in een herstelsituatie bevindt, de beoordeling of het fonds een pensioenverlaging moet doorvoeren en of een toeslag verleend mag worden.

Wijziging in Mijn Pensioen

Voor de excedent regeling en de vrijwillige regeling maken wij gebruik van Mijn Pensioen, het pakket van ING IM voor beschikbare premieregelingen. Standaard bieden wij de optie "Life Cycle Mix". Een belangrijk kenmerk van deze optie is dat het beleggingsrisico afneemt naarmate de pensioenleeftijd dichterbij komt. Hiermee wordt het opgebouwde kapitaal beschermd. De afgelopen jaren

hebben we echter gezien dat pensioen inkopen steeds duurder is geworden vanwege de gedaalde rente. Voor hetzelfde kapitaal kun je in 2014 veel minder pensioen kopen dan in 2008. Wat we eigenlijk willen beschermen is niet zozeer het kapitaal, maar de hoeveelheid pensioen waar je op rekent. We hebben daarom in november 2013 de "Life Cycle Mix" gewijzigd om dit te realiseren. Net als bij de beleggingen van het collectief gedeelte wordt het kapitaal nu verdeeld in een "matching" deel dat probeert het pensioen bedrag te beschermen en een "return" deel waarmee extra rendement gemaakt wordt. Naarmate je dichterbij de pensioenleeftijd komt, neemt het matching deel een groter deel van het kapitaal in. Op deze manier wordt bescherming geboden tegen een dalende rente. Echter voor de toename van de levensverwachting biedt het geen bescherming.

Wijziging statuten

In 2014 zijn de statuten aangepast als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet versterking bestuur pf (Wvbp). Verderop in dit verslag worden de gevolgen van deze wet voor het fonds nader toegelicht.

Huidige Capgemini pensioenregeling is niet toekomstbestendig

De eerder beschreven wettelijke wijzigingen in de Pensioenwet, het nFTK en reeds eerder ingevoerde verhoging van de AOW-leeftijd leidt ertoe dat ook de pensioenregeling van Capgemini in zijn huidige vorm niet langer houdbaar is en moet worden aangepast. Daarom hebben wij reeds in 2011 en 2012 als bestuur samen met de werkgever en de centrale ondernemingsraad (COR) enkele vingeroefeningen gedaan om te zien hoe een nieuwe regeling voor de medewerkers van Capgemini er uit zou kunnen zien. De huidige regeling is in 2003 ingevoerd en sindsdien is de wereld veranderd. Echter, omdat de overheid de kaders niet aangaf, zijn we na deze verkenningen gestopt.

In de tweede helft van 2013 heeft het bestuur de draad weer opgepakt en heeft het een project gestart, samen met de werkgever en de COR. De doelstelling van het project is om gedurende 2015 een pensioenregeling overeen te komen, die goed past bij Capgemini en haar medewerkers en die past binnen de pensioen- en fiscale wetgeving. Deze nieuwe regeling kan dan in 2016 worden ingevoerd.

Er zijn twee hoofdrichtingen:

- Voortzetting van de huidige regeling met de aanpassingen, die wettelijk vereist zijn en die financieel robuust zijn voor de toekomst;
  - Een regeling waarbij de volledige beschikbare premie gestort wordt op een rekening, zodat iedereen zijn eigen spaarpot opbouwt.
- Deze twee hoofdrichtingen kennen ieder weer varianten, want bovenstaande betreft alleen wat in de toekomst gaat gebeuren, maar er is ook nog een verleden, waarin pensioen is opgebouwd. Ook zijn er al enkele honderden pensioengerechtigden. We willen een goede pensioenregeling voor de toekomst maar we moeten ook een goede oplossing vinden voor het verleden en we moeten de belangen van de oud-medewerkers en de pensioengerechtigden uitdrukkelijk meewegen.

De sociale partners hebben besloten om fundamentele over pensioen na te denken. Centraal daarbij is de vraag wat met de beschikbare middelen realiseerbaar is als pensioenregeling voor de komende jaren. De gedachtenvorming vindt het komende half jaar plaats in een werkgroep die is samengesteld door de sociale partners. Deze wordt verder uitgewerkt en naar verwachting zal aan het einde van het eerste half jaar van 2015 de definitieve pensioenregeling vastgesteld.

Beleggingsbeleid

Beleggingsovertuigingen

Het beleggingsbeleid is gebaseerd op beleggingsovertuigingen. Wij hebben deze overtuigingen opgesteld om sturing te geven aan de beleggingsstrategie en de implementatie daarvan in het beleggingsbeleid. Onze beleggingsovertuigingen zijn:

1. Het nemen van beleggingsrisico's levert extra rendement op. Wij willen een pensioenregeling tegen een acceptabele prijs met een kans op indexatie. Dit maakt het nemen van beleggingsrisico's noodzakelijk.
2. Wij beleggen, als jong fonds, voor de lange termijn. Daarom kunnen wij profiteren van tijd- en illiquiditeitspremie.
3. Een dynamisch (risicogedreven) beleggingsbeleid kan waarde toevoegen.
4. Diversificatie over verschillende risicobronnen voegt waarde toe.
5. Actief beheer kan waarde toevoegen ('actief tenzij').
6. Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) dient een plaats te hebben in het beleggingsbeleid binnen de praktische mogelijkheden welke daarvoor beschikbaar zijn.

Deze overtuigingen zijn in 2014 niet veranderd.

Beleggingsbeleid en Jaarplan

Het beleggingsbeleid wordt ieder jaar geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

Onze beleggingsportefeuille bestaat uit twee delen:

1. Een matching portefeuille, waarmee we de ontwikkelingen van onze verplichtingen zo goed mogelijk willen volgen
2. Een return portefeuille, waarmee we extra rendement willen behalen, om indexering mogelijk te maken

In 2014 hebben we de verdeling tussen deze beide portefeuilles aangepast aan de feitelijke situatie, waardoor onze matching portefeuille nu bestaat uit 63% van ons vermogen.

In het jaarplan geven we aan hoe het beleggingsbeleid geïmplementeerd wordt. Een belangrijk onderdeel is het beleggen van de premies en de gedurende het jaar vrijkomende middelen. De binnenkomende premies worden mede gebruikt om de aanpassingen in het beleggingsbeleid kosteneffectief door te voeren.

Omdat er binnen Capgemini gesprekken gaande zijn over de manier waarop de pensioenregeling er in de toekomst uit gaat zien, hebben wij in ons beleggingsbeleid voor 2014 besloten: wij gaan geen extra beleggingen doen in illiquide producten (beleggingen die we niet op redelijke termijn weer kunnen verkopen). Dat betekent dat we in 2014 minder beleggen in vastgoed dan we op basis van onze overtuigingen en onze strategische visie zouden kunnen doen.

Wij hebben de afgelopen jaren ondervonden dat de macro economische omstandigheden (en daarmee ook de financiële positie van het fonds) snel kunnen veranderen en dat we via het formuleren van een dynamisch beleggingsbeleid daar beter op in kunnen spelen. Wij zijn in 2014 begonnen met het opzetten van een dynamisch beleggingsbeleid, in samenspraak met onze vermogensbeheerder. We gaan dat in 2015 verder vormgeven.

Risicomanagement

Risico's

Wij kunnen het pensioenfonds alleen goed besturen als wij "in control" zijn. Risicomanagement ondersteunt ons hierbij. De gedefinieerde processen en structuren moeten er voor zorgen dat wij voldoende inzicht hebben in de mate waarin de strategische en operationele doelstellingen worden gerealiseerd, risico's worden onderkend en beheerst, de fondsrapportages betrouwbaar zijn en dat het fonds zich houdt aan relevante wet- en regelgeving.

Hoe doen we risicomanagement

We hebben risicomanagement praktisch ingericht, waarbij een bestuurder risicomanagement in zijn portefeuille heeft en er op toeziet dat de processen en procedures gevolgd worden. Alle portefeuillehouders zijn verantwoordelijk voor de definitie en uitvoering van het risicomanagement op hun gebied. Aangezien de meeste activiteiten zijn uitbesteed, komt dit erop neer dat met deze partijen overeengekomen wordt, hoe deze dit uitvoeren en hoe zij rapporteren aan de portefeuillehouder.

Beleggingen en rente

De grootste risico's loopt het pensioenfonds op het gebied van beleggingen en rente. De markten zijn beweeglijk, met soms grote negatieve uitschieters. Ons beleggingsbeleid richt zich op de balans tussen het genereren van extra rendement op de lange termijn en het minimaliseren van de kans op verliezen op de korte termijn.

Met onze vermogensbeheerder ING ICS zijn gedetailleerde afspraken gemaakt over de relevante risico-indicatoren en de wijze waarop over deze risico-indicatoren gerapporteerd wordt om tijdig te kunnen ingrijpen als de neerwaartse risico's te groot worden. De hoogte van onze verplichtingen is sterk afhankelijk van de markrente. Via renteaftdekking beperken wij het risico dat onze dekkingsgraad te veel daalt als de rente daalt (waardoor we niet meer aan onze verplichtingen kunnen voldoen). Bij het beheersen van dit risico hanteren wij tot nu toe een eenvoudige strategie (50% renteaftdekking). In 2014 zijn wij begonnen met het inrichten van een dynamisch beleggingsbeleid met als doel de risico's beter te beheersen.

Levensverwachting

Zoals de afgelopen jaren is gebleken heeft de levensverwachting een grote invloed op onze verplichtingen. Als de werkelijke levensverwachting te veel afwijkt van waar wij rekening mee houden ontstaan op termijn grote tekorten of overschotten in het fonds. Beide situaties zijn ongewenst. Daarom verwerken wij iedere twee jaar de nieuwste prognoses van het Actuarieel Genootschap in onze aannames. We kunnen zo vroegtijdig maatregelen nemen en ook de uitkering van de pensioenen op de lange termijn veilig stellen.

Uitbestedingsrisico's

Wij besteden vrijwel alle werkzaamheden uit. Indien de partijen waarmee wij zaken doen niet voldoende presteren kan dit grote gevolgen hebben voor ons fonds. Om dit risico te beheersen hebben we normen opgesteld waaraan deze partijen moeten voldoen. Jaarlijks worden de partijen daartegen geëvalueerd. Uit de evaluaties in 2014 kwam naar voren dat de bedrijven waarmee wij zaken doen voldoende presteren. Daar waar relevant zijn verbeterprogramma's afgesproken.

Als extra zekerheid vragen wij ISAE3402 statements en "in control" verklaringen van AZL (pensioenadministratie) en ING (vermogensbeheer) en Mijn Pensioen (uitvoerder van de DC regelingen). Tevens ontvangen wij periodiek SLA-rapportages van deze partijen. Daardoor kunnen wij verifiëren dat deze partijen de werkzaamheden die wij aan hen toevertrouwen, volgens de afgesproken standaard uitvoeren.

Toezicht en governance

Wij zijn gehouden aan de geldende wet- en regelgeving. Ons fonds loopt de kans op schade of sancties bij niet naleven. Om compliant te blijven met wet- en regelgeving moeten aanpassingen aan de wet tijdig en volledig worden geïmplementeerd. Ook hierover zijn afspraken gemaakt met de bedrijven waaraan wij de werkzaamheden uitbesteed hebben.

Wij houden ons op de hoogte van de veranderingen in wetten en voorschriften en zien er op toe dat wij hier tijdig op inspelen.

Organisatie

Code pensioenfondsen

In 2005 heeft de Stichting van de Arbeid principes voor goed pensioenfonds bestuur vastgelegd. Wij passen deze principes voor ons fonds toe. In 2013 is de Code Pensioenfondsen geïntroduceerd als opvolger van de principes. De code bevat normen voor "goed pensioenfondsbestuur" op alle terreinen waarmee het bestuur te maken heeft. De code bevat verder bepalingen over het functioneren van de verschillende bestuurlijke organen binnen een pensioenfonds en gaat ook uitgebreid in op daaraan gekoppelde thema's als benoemingen en zittingstermijnen. Tevens komen onderwerpen als integraal risicomanagement, beloningen, diversiteit en verantwoord beleggen aan bod. De code is wettelijk verankerd en de normen zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. De code is op 1 januari 2014 in werking getreden.

Een speciale monitoringcommissie, in hoofdzaak bestaande uit onafhankelijke deskundigen, zal gaan toezien op de naleving van de code en gaat daarover jaarlijks schriftelijk rapporteren aan de Pensioenfederatie, de Stichting van de Arbeid en de staatssecretaris van SZW.

De code is leidend maar laat ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het bestuur. Naleving is volgens het "pas-toe-of-leg-uit" beginsel.

Wij hebben onderzocht in hoeverre wij voldoen aan de in de code genoemde normen. Waar voldeden we reeds aan de normen en waar weken we af. Waar we afweken hebben we onderzocht of er redenen waren om te blijven afwijken of dat we aan de norm zouden willen voldoen.

In de code staan 83 normen. Hiervan zijn 13 normen niet van toepassing voor ons fonds. Aan 9 normen voldeden wij niet. Hiervan hadden er 7 betrekking op diversiteit. We hebben besloten dat er geen normen zijn waar we af willen wijken en we hebben voor alle normen, waaraan we niet voldoen acties gedefinieerd.

Dat wil niet zeggen dat wij op korte termijn aan alle normen zullen voldoen. Vooral aan de normen op het gebied van diversiteit is moeilijk te voldoen. Diversiteit houdt in dat de diverse groepen belanghebbenden vertegenwoordigd zijn in de organen van het fonds (het bestuur en het verantwoordingsorgaan). Hierbij denken we niet alleen aan vrouwen en mannen, maar ook jongeren (volgens de definitie van de Code Pensioenfondsen: tot 40 jaar), ouderen (boven de 40 jaar) en gepensioneerden.

Op dit moment zijn "oudere" mannen oververtegenwoordigd. Wij zullen diversiteit bevorderen door bij komende vacatures vooral te zoeken naar jongere kandidaten. Vanaf dit jaarverslag zullen wij jaarlijks rapporteren over de naleving van de code.

Wet versterking bestuur

In augustus 2013 is de wet versterking bestuur pensioen in werking getreden, met uitzondering van het onderdeel bestuursmodellen, dat operationeel is worden per 1 juli 2014. Deze wet heeft de volgende doelen:

- vergroting van de deskundigheid van het bestuur;
- versterking van het intern toezicht;
- stroomlijning van taken en organen, en
- adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers.

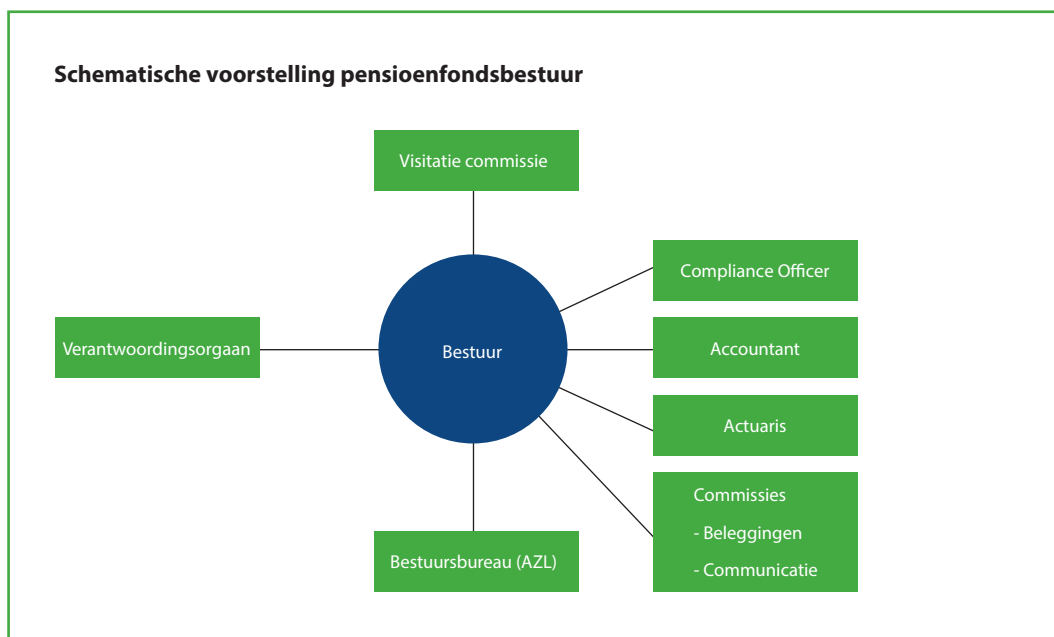

In de wet worden verschillende bestuursmodellen beschreven waarmee de bovenstaande doelstellingen bereikt kunnen worden. Wij hebben de consequenties van de verschillende modellen voor ons fonds onderzocht en na advies van de werkgever en de centrale ondernemingsraad besloten om het huidige paritaire model te handhaven. We breiden het bestuur uit met een zetel voor een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden, zodat de bestuurssamenstelling sinds 1 juli 2014 als volgt is:

- een vertegenwoordiger namens de werkgever;
- vier vertegenwoordigers namens de deelnemers waarvan twee voorgedragen door de COR en twee gekozen uit de deelnemers via verkiezingen;
- een vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden.

Namens het verantwoordingsorgaan heeft Arie Edelman gedurende 2014 aangegeven zijn termijn te willen beëindigen. Daarnaast is het besluit genomen om een vertegenwoordiger namens de gewezen deelnemers toe te voegen aan het Verantwoordingsorgaan. Eind 2014/begin 2015 hebben verkiezingen voor beide vacatures plaats gevonden. Het intern toezicht is vorm gegeven middels een Visitatiecommissie. Deze commissie beoordeelt het functioneren van het bestuur. Vanaf 2014 gebeurt dit jaarlijks, in plaats van drie jaarlijks zoals tot nu toe het geval is geweest. De visitatie 2014 vindt in het eerste kwartaal van 2015 plaats, zodat het gehele jaar 2014 in de visitatie kan worden betrokken.

Bestuur en commissies

Het bestuur heeft in 2014 zeven keer vergaderd, waarvan eenmaal met het verantwoordingsorgaan. Daarnaast heeft het bestuur een aantal informele besprekingen gehouden om actuele thema's nader te verkennen.

Het bestuur heeft voor een zo goed mogelijke uitvoering van haar werkzaamheden op de diverse aandachtsgebieden een portefeuillehouder benoemd. Deze is belast met voorbereiden van de besluitvorming op zijn aandachtsgebied.

Daarnaast zijn er twee commissies, de communicatiecommissie en de beleggingscommissie. Deze twee commissies worden bijgestaan door externe adviseurs.

De portefeuillehouders dan wel commissies toetsen of adviezen en beleidsvoorstellen aan het bestuur volledig, juist en relevant zijn. Daarnaast doen zij voor hun aandachtsgebied het bestuur suggesties voor mogelijke beleidsontwikkelingen en hebben ze bovendien een rol in het risicomanagement. Ook zien de portefeuillehouders toe op de uitvoering van de besluiten.

Benoemingen en Verkiezingen

In 2014 is de heer Heukels toetreden tot het bestuur. De heer Heukels is gekozen door de pensioengerechtigden. Toezichthouder De Nederlandsche Bank toetst voorafgaand aan de benoeming van de kandidaat-bestuurder de geschiktheid en betrouwbaarheid van die persoon.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie bereidt de besluitvorming voor ten aanzien van de communicatie van het fonds aan de (ex-)deelnemers, pensioengerechtigden en uitingen naar de omgeving. In 2014 heeft de commissie vooral aandacht besteed aan het verhogen van de betrokkenheid van de deelnemers aan het fonds, gebruikmakend van de bestaande communicatie-uitingen.

De commissie is in 2014 vijf keer bij elkaar gekomen.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie bereidt de besluitvorming voor ten aanzien van het (strategisch) beleggingsbeleid van het fonds en het bijbehorende mandaat aan ING IM ICS, de door het fonds aangestelde fiduciair vermogensbeheerder. Daarnaast houdt zij toezicht op de uitvoering van het mandaat en rapporteert hierover aan het bestuur. Belangrijke agendapunten in 2014 waren het beleggingsplan 2014 en het voorbereiden van het dynamisch beleggingsbeleid. De commissie heeft in 2014 vijf keer in aanwezigheid van de externe adviseurs vergaderd. Daarnaast heeft de commissie een aantal informatieve sessies gehouden voor de eigen beeldvorming

Intern toezicht

In het kader van goed pensioenfondsbestuur dient het bestuur zorg te dragen voor adequaat intern toezicht. Het bestuur heeft besloten het interne toezicht in te vullen door middel van een visitatiecommissie die het functioneren van het fonds evalueert en toetst. Het gaat om een beoordeling van de beleids-, bestuursprocessen en de controleomgeving van het fonds. Tevens behelst het een beoordeling van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd alsmede een beoordeling van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn. De visitatiecommissie bestaat uit drie externe, van het fonds onafhankelijke, deskundigen. De werkwijze van de commissie is vastgelegd in een reglement visitatiecommissie. De visitatie over het gehele jaar 2014 heeft in het eerste kwartaal van 2015 plaatsgevonden.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit een vertegenwoordiger van de werkgever, een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden en een vertegenwoordiger van de deelnemers. De leden van het verantwoordingsorgaan zijn benoemd voor de duur van drie jaar. Vanaf 2015 wordt het verantwoordingsorgaan uitgebreid met een vertegenwoordiger namens de gewezen deelnemers. Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan als vertegenwoordiger van de bij het fonds betrokken (ex-)deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever. In dit jaarverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur in 2014 gevoerde beleid. Tevens is in dit verslag de reactie van het bestuur bij de bevindingen van het verantwoordingsorgaan opgenomen.

Compliance officer

Het bestuur heeft een compliance officer benoemd. De compliance officer bewaakt dat het fonds voldoet aan de voor het fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving op het gebied van compliance. In het verslagjaar zijn door de compliance officer geen bijzonderheden gemeld.

In 2014 hebben alle bestuurders bevestigd dat zij de gedragscode hebben nageleefd.

Bestuursbureau

Het bestuur wordt ondersteund door een bestuursbureau. Het bestuursbureau ondersteunt het bestuur primair bij de uitvoering van haar bestuurstaken en secundair bij het invullen van de bestuurlijke regiefunctie. Het wordt bemand door AZL.

Deskundigheid bestuur en evaluatie

Aan de deskundigheid, competenties en professioneel gedrag van de bestuurders worden steeds hogere eisen gesteld. Wij hebben in 2012 een deskundigheidsplan opgesteld. Dit is in 2014 omgezet naar een geschiktheidplan. Hierin zijn de doelstellingen, het profiel van de bestuurders en het opleidingsplan opgenomen. Hiervoor is een portefeuillehouder benoemd. Deze bevordert actief de deskundigheid en de competenties van de bestuursleden en het bestuur als geheel. Wij houden onze deskundigheid op peil of verhogen deze verder door zelfstudie, het bijwonen van seminars, het volgen van fondsspecifieke opleidingen en reguliere opleidingen. Wij hebben collectieve opleidingen gevolgd op het gebied van balansbeheer.

Jaarlijks evalueren wij ons eigen functioneren. Naar aanleiding van de zelfevaluatie in 2012 hebben wij besloten om vaker informeel bijeen te komen. Dit heeft positief uitgewerkt op het besluitvormingsproces en wordt gecontinueerd. Verder hebben wij portefeuillehouders (met een back-up) benoemd voor alle beleidsterreinen, behalve de twee waarvoor we een commissie benoemd hebben (vermogensbeheer en communicatie). De evaluatie van 2014 heeft bevestigd dat het functioneren van het bestuur is verbeterd en de te nemen acties bouwen hierop voort.

Klachten en geschillen

Het pensioenfonds heeft een klachten- en geschillenregeling om een correcte afhandeling van klachten en een evenwichtige behandeling van geschillen te waarborgen. In 2014 zijn geen formele klachten ingediend.

Uitbesteding

Wij hebben de administratie uitbesteed aan AZL en het vermogensbeheer aan ING IM ICS.

Het contract met AZL is in 2013 vernieuwd. Dit heeft in principe een duur van vijf jaar maar kan indien nodig na een jaar ontbonden worden. Het contract met ING IM ICS is per direct opzegbaar.

AZL draagt zorg voor de volgende zaken:

- de pensioen- en deelnemersadministratie van de basisregeling (module I). De deelnemersadministratie van de excedent- en vrijwillige regeling (module II en III) wordt in opdracht van AZL uitgevoerd via "Mijn pensioen" van ING;
- de financiële administratie;
- de jaarverslaglegging;
- de bestuursondersteuning en -advisering.

Herverzekering

Eind 2013 liep het contract met Swiss Re betreffende de verzekering van het overlijdensrisico en het risico van premievrijstelling af. Wij hebben een nieuw driejarig contract afgesloten met Elips Life AG, een 100% dochter van Swiss Re.

Waarmerking en advisering

Actuarial

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen adviserende en waarmerkende (certificerende) werkzaamheden. We hebben de adviserende werkzaamheden in het verslagjaar opgedragen aan Towers Watson Netherlands te Apeldoorn en de waarmerkende werkzaamheden aan Towers Watson Netherlands te Purmerend. Het werken met één partij is voor het pensioenfonds kostenbesparend, waarbij wettelijke functieafbakening niet in het geding komt. Towers Watson beschikt over een door DNB goedgekeurde gedragscode met betrekking tot deze functiescheiding.

Controle

De controle van de jaarrekening is opgedragen aan KPMG Accountants N.V. te Utrecht.

Communicatie

Communicatiebeleid

Wij hebben het in 2011 opgestelde communicatiebeleidsplan in 2014 onverkort uitgevoerd. Met het beleidsplan willen wij de volgende doelstellingen realiseren:

- **Tweeweg communicatie;**
Wij willen niet alleen informeren, maar ook graag weten van de deelnemers en pensioengerechtigden hoe zij denken over pensioen, risico's en het fonds.
- **Transparant;**
Wij willen open en duidelijk zijn. Bijvoorbeeld door de deelnemers te informeren over de risico's en onzekerheden van de pensioenregeling.
- **Persoonlijk;**
Wij willen dat het pensioenfonds vertrouwd is. Dit doet het pensioenfonds door goed benaderbaar te zijn voor de doelgroepen en ervoor te zorgen dat ze weten waar ze terecht kunnen voor meer informatie. Het betekent bijvoorbeeld ook dat het pensioenfonds informatie toespitst op de doelgroep en de informatie op maat aanbiedt. Want des te persoonlijker de informatie, des te meer kans op succes.
- **Deskundig;**
Wij willen gezien worden als een deskundig en betrouwbaar pensioenfonds waar het pensioen in goede handen is. Dit doet het fonds door de uitvoering van de pensioenregeling en de communicatie goed te regelen. Het is daarbij belangrijk om de deskundigheid van het pensioenfonds zichtbaar te maken voor alle belanghebbenden.

In 2014 hebben we daarbij de volgende middelen ingezet:

Digitale nieuwsbrief

In de digitale nieuwsbrief, die tweemaal verscheen in 2014, is uitgebreid aandacht besteed aan de ophanden zijnde wettelijke wijzigingen en de pensioenregeling 2016. Daarnaast zijn de columns en de verkiezingen aan bod gekomen.

Uniform pensioenoverzicht

Halverwege 2014 hebben de gepensioneerden en de deelnemers het Uniform pensioenoverzicht ontvangen. Hierin staan de aangepaste pensioenaanspraken. Voor deelnemers is het uniform pensioenoverzicht beschikbaar via de pensioenplanner.

Deelnemersbijeenkomst

Op 18 november hebben wij de jaarlijkse deelnemersbijeenkomst gehouden. Ongeveer 70 deelnemers woonden de bijeenkomst bij. Wij hebben uitgebreid stilgestaan bij de financiële positie van het fonds, het beleggingsbeleid en de toekomstige pensioenregeling. Daarnaast is aandacht besteed aan het jaarverslag van 2013 en de actuele pensioenontwikkelingen, zoals de aanpassingen in de Pensioenwet. De vragen van de aanwezigen met de antwoorden hierop staan op de website.

Website

De website www.pensioenfondscg.nl telde in 2014 4.383 bezoeken, ten opzichte van 3.415 in 2013. Aangezien alleen bezoeken geteld worden waarbij de bezoeker het gebruik van cookies uitdrukkelijk heeft geaccepteerd, liggen de werkelijke aantallen hoger. De website speelt een centrale rol in onze communicatie. In 2014 plaatsten wij acht nieuwsberichten op de website. Daarnaast worden vanaf juli

regelmatig columns geplaatst die pensioentema's belichten. Hiervan zijn er in 2014 zeven verschenen. Om de aandacht te vestigen op nieuwsberichten en columns hebben wij links gelegd hiernaartoe vanuit de digitale nieuwsbrieven. Ook alle belangrijke documenten zoals het pensioenreglement en de jaarlijkse supplementen zijn op de site te vinden.

Vermogensbeheer

Algemeen

De dekkingsgraad van ons pensioenfonds wordt voor een belangrijk deel bepaald door de rente: als de rente daalt, neemt onze verplichting toe omdat we dan meer geld beschikbaar moeten hebben voor onze toekomstige pensioenuitkeringen; daardoor daalt de dekkingsgraad. Omgekeerd: als de rente stijgt, stijgt de dekkingsgraad.

Om ons te beschermen tegen de effecten van renteschommelingen, gebruiken we het instrument 'rente afdekking': voor de helft van onze verplichtingen neutraliseren we het rente effect door onze Matching portefeuille zo in te richten, dat deze meebeweegt met onze verplichtingen. Doordat de rente gedaald is in 2014, is dit deel van de portefeuille in waarde gestegen. Dat is op zich goed nieuws. Maar daarbij realiseren we ons, dat dit effect slechts de helft goedmaakt van de stijging van onze verplichtingen door deze zelfde rentebewegingen.

Het netto effect is, dat de dekkingsgraad gedaald is in 2014, ondanks de zeer goede rendementen.

Markontwikkelingen in 2014

De wereldeconomie lijkt in 2014 geleidelijk aan te trekken. De groei komt op 2,9%; dit is een lichte verbetering ten opzichte van 2013, toen de economische groei 2,8% bedroeg.

De economische groei werd met name gevoed door sterke prestaties van de private sector in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Hier gaven de verbeterende arbeidsmarkt en de positieve beursontwikkelingen de bestedingen een stevige impuls.

In Japan en de eurozone stelde de groei juist teleur.

De groei in opkomende economieën bleef gematigd. De olieprijs ging flink omlaag en er was sprake van oplopende geopolitieke spanningen in het Midden-Oosten en Oekraïne.

De wereldwijde inflatie bleef in 2014 onder controle dankzij de lagere energieprijzen en onbenutte productiecapaciteit. De inflatie daalde tot 2,7% in 2014. In 2013 bedroeg de wereldwijde inflatie 2,9%.

De centrale banken speelden in 2014 wereldwijd een hoofdrol. In oktober stopte de Amerikaanse Fed na meer dan vijf jaar met het opkopen van staatsobligaties ('QE'). De centrale bank in Japan breidde haar QE-programma juist uit om de inflatie te stimuleren. De Europese Centrale Bank (ECB) verlaagde het belangrijkste rentetarief tot 0,05% en is voornemens om 1 biljoen euro extra in de economie te pompen om de groei en de inflatie te stimuleren.

In sommige delen van de wereld laiden de geopolitieke spanningen in 2014 op. In maart nam Rusland de Oekraïense regio de Krim in, terwijl pro-Russische separatisten verschillende steden in het oosten van Oekraïne bezetten. En in september 2014 begonnen de Verenigde Staten en hun bondgenoten in Syrië en Irak met luchtaanvallen op doelwitten van de Islamitische Staat.

Ondanks aanhoudende zorgen om de mondiale groei en geopolitieke spanningen was 2014 gunstig voor beleggers. Een langzaam aantrekkende economische groei, dalende inflatie en soepel monetair beleid zorgden in de financiële markten voor een zoektocht naar rendement. Met name (staats)obligaties, aandelen en vastgoed wisten daarvan te profiteren.

De beleggingsrendementen werden in 2014 beïnvloed door valutaschommelingen. De Amerikaanse dollarindex, die de waarde van de dollar afzet tegen een mandje met belangrijke valuta's, steeg in 2014 naar het hoogste niveau in negen jaar.

De aandelenmarkten presteerden met een waardestijging van bijna 20% in euro's in 2014 goed. Dit betekent een voortzetting van de opwaartse trend die in 2009 na de financiële crisis werd ingezet. Aandelen kregen steun van sterke winstcijfers, dividendgroei en een toenemend ondernemersvertrouwen. Vooral Amerikaanse aandelen presteerden goed.

Tegen de meeste verwachtingen in daalde de obligatierente in de Verenigde Staten en Duitsland naar nieuwe dieptepunten. In de Verenigde Staten kwam dit door een onverwachte afname van de leenbehoefte van de Amerikaanse overheid. De lagere rente in Duitsland had te maken met de lage inflatie en zwakke economische activiteit in de eurozone, het vooruitzicht van nieuwe monetaire acties van de Europese centrale bank om de groei te stimuleren en de zoektocht door beleggers naar "safe havens" (veilige havens) in een omgeving die wordt gekenmerkt door geopolitieke onzekerheid.

Strategische beleggingsportefeuille 2014

Omdat ons pensioenfonds in herstel is, mag het risicoprofiel van de strategische beleggingsportefeuille niet hoger worden dan het risicoprofiel van de strategische mix van eind 2008, toen het fonds startte met herstellen. Het vereist eigen vermogen van de strategische mix uit 2008 zou in 2014 ongeveer 115% zijn geweest. Het vereist eigen vermogen van de in 2014 gehanteerde strategische mix was eind 2014 ongeveer 110,4%, dus iets lager.

De feitelijke beleggingsmix wijkt af van de strategische mix doordat de koersen van de diverse beleggingscategorieën op financiële markten zich verschillend ontwikkelen. Ook het risicoprofiel van de feitelijke mix (111,1%) mag niet langdurig boven het risicoprofiel van de strategische mix uit 2008 komen.

In 2014 was de strategische beleggingsmix als volgt:

Beleggingcategorie	2014
Vastrentend	72,0%
Liquide middelen	0,0%
Staatsobligaties	39,0%
Inflatie gerelateerde obligaties	4,0%
Europese bedrijfsobligaties	20,0%
Obligaties Opkomende Landen	4,0%
Senior Leningen	3,0%
High yield obligaties	2,0%

Beleggingscategorie	2014
Aandelen	21,5%
Aandelen Europa	4,0%
Aandelen Verenigde Staten	7,0%
Aandelen Verre Oosten	2,0%
Aandelen Opkomende Landen	4,5%
Hoog dividend aandelen	4,0%
Alternatieve Beleggingen	6,5%
Vastgoed	4,0%
Grondstoffen	2,5%

Strategisch wordt de helft van het renterisico in de pensioenverplichtingen afgedekt. Verder wordt een aantal specifieke beleggingsrisico's beheerst, zoals kredietrisico, liquiditeitsrisico, tegenpartijrisico en valuta risico. Risicobeheersing is een integraal onderdeel van het beleggingsbeleid. Hierbij is de doelstelling om het rendement te optimaliseren bij een risico dat binnen de grenzen blijft die wij gedefinieerd hebben.

Wijzigingen in 2015

Eind 2014 hebben wij onze periode ALM (asset liability management) studie gedaan, waarin we onderzoeken welke beleggingsstrategie het beste aansluit bij onze lange termijn verplichtingen. Uit deze studie blijkt dat onze beleggingsstrategie nog steeds voldoet, waarbij een paar verbeteringen mogelijk zijn:

- De renteafdekking kan op termijn teruggebracht worden van 50% naar 30%
- We zouden iets meer in aandelen kunnen beleggen

Gezien de huidige dekkingsgraad van het fonds, hebben we besloten om de verlaging van de renteafdekking niet nu al door te voeren.

Wel voeren we op basis van de resultaten van de ALM studie in ons beleggingsbeleid voor 2015 een paar aanpassingen door in de portefeuille:

- Een gedeeltelijke uitruil van hoogrentende waarden naar aandelen.
- Verkoop van High Yield obligaties.
- Small cap aandelen worden toegevoegd als nieuwe beleggingscategorie
- Binnen aandelen een verschuiving van global developed naar de overige categorieën zoals small caps.

Feitelijke beleggingsportefeuille en rendement

De beleggingsportefeuille heeft in 2014 een rendement behaald van 22,8% na kosten en afdekken van het renterisico en het valutarisico; dit is in lijn met de benchmark (22,7%). Door het beleggingsbeleid en de behaalde rendementen week de feitelijke beleggingsmix eind 2014 af van de strategische mix.

In de volgende tabel wordt per beleggingscategorie het feitelijk aandeel in de beleggingsmix eind 2014 vergeleken met de strategische mix. Verder wordt het behaalde rendement vergeleken met het benchmark rendement. Alle rendementscijfers zijn na kosten.

Rendementen	Markt		Norm	Portefeuille rendement	Benchmark rendement
	Waarde (x € 1 miljoen)	Feitelijk			
Renteafdekking Portefeuille	352,4	65,4%	63,0%	42,3%	41,0%
Staatobligaties	183,4	34,0%	39,0%	12,2%	n.v.t.
Europese IG Bedrijfsobligaties	103,7	19,3%	20,0%	6,3%	6,3%
Inflatie gerelateerde obligaties	20,0	3,7%	4,0%	6,6%	6,7%
(Bijdrage) Swaps	45,3	8,4%	0,0%	31,6%	n.v.t.
Overige Vastrentende waarden	43,8	8,2%	9,0%	4,8%	6,2%
Aandelen	120,2	22,4%	21,5%	15,3%	16,9%
Alternatieve beleggingen	9,7	1,8%	2,5%	-12,9%	-17,8%
(Bijdrage) liquide middelen	0,7	0,1%	0,0%	-0,55%	n.v.t.
Niet-beursgenoteerd onroerend goed	12,8	2,4%	4,0%	4,5%	4,5%
Totaal voor afdekking valutarisico	539,7			27,2%	27,7%
(Bijdrage) Valuta afdekking	-1,9	-0,3%	0,0%	-4,4%	-5,0%
Totaal	537,8	100,0%	100,0%	22,8%	22,7%

Aandelen

De aandelenportefeuille behaalde een rendement van 15,3% en presteerde hiermee 1,6% minder dan de benchmark. Vooral in de Verenigde Staten en in de Opkomende Landen behaalt onze portefeuille een lager rendement dan de benchmark.

De renteontwikkelingen en de sterke daling van de olieprijs veroorzaken grote uitlagen. Wij verwachten dat bij een herstel van de economie, onze portefeuille van dat herstel zal profiteren. Met onze vermogensbeheerder volgen wij deze ontwikkelingen.

Rendement Aandelen

	Portefeuille	Benchmark
Aandelen Europa	6,5%	6,8%
Aandelen Verenigde Staten	23,2%	28,3%
Aandelen Japan	9,2%	9,3%
Aandelen Pacific Rim	13,2%	13,3%
Aandelen Opkomende Landen	14,1%	11,4%
Hoog dividend aandelen	16,1%	16,8%
Totaal	15,3%	16,9%

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden portefeuille bestaat uit twee delen:

De Matching portefeuille ten behoeve van de rente afdekking

Ons fonds heeft veel zeer lang lopende verplichtingen om pensioenen uit te betalen. Om deze te kunnen betalen moet het fonds minimaal de rekenrente aan rendement maken. Er bestaat echter een risico dat dit rendement niet gemaakt wordt. Dit heet het renterisico. Teneinde dit risico te verkleinen dekt het fonds 50% van de verplichtingen af via derivaten in combinatie met obligaties. Doel is dat het corresponderende deel van de beleggingsportefeuille de waarde van de verplichtingen nauwgezet volgt. Het rendement op dit gedeelte van het vermogen is niet belangrijk zolang het de schommelingen van de verplichtingen maar volgt. De correlatie tussen staatsobligaties en de rekenrente waarmee wij de grootte van de verplichtingen moeten contant maken is hoog, vandaar dat wij ervoor hebben gekozen om staatsobligaties deel te laten zijn van de matchingportefeuille, evenals bedrijfsobligaties en Inflatie gerelateerde obligaties.

Omdat we de verplichtingen zo goed mogelijk willen volgen, wordt de benchmark gevormd door onze eigen verplichtingen. Als 50% van de verplichtingen 1% stijgen of dalen moet ook de matchingportefeuille 1% stijgen of dalen.

In 2014 heeft dit inderdaad op deze wijze gewerkt: het benchmark rendement voor de renteafdekking was 41,0% en wij hebben 42,3% gerealiseerd.

Onze staatsobligaties hebben een rendement van 12,2% behaald, door de dalende rente. De renteswaps die wij hebben afgesloten uit het oogpunt van afdekken van het renterisico, hebben in 2014 een waarde stijging laten zien van 31,6%. Per 1 maart zijn de beleggingen in bedrijfsobligaties en Inflatie gerelateerde obligaties onderdeel gaan uitmaken van de matching portefeuille en behaalden sindsdien een rendement van respectievelijk 6,3% en 6,6%.

Daarnaast wordt ook nog belegd in vastrentende waarden welke geen onderdeel uitmaken van de matching portefeuille. In deze zogenaamde Return Vastrentende Waarden portefeuille hebben we op alle onderdelen een (licht) positief rendement gehaald, waarbij we wel achterbleven bij de benchmark.

Vastrentende waarden Return portefeuille

	Portefeuille	Benchmark
Senior Leningen	1,3%	2,6%
Obligaties Opkomende Landen	4,5%	7,4%
High yield obligaties	0,4%	2,3%

Alternatieve beleggingen

Tot deze categorie behoren voor ons fonds de beleggingen in Vastgoed en Grondstoffen. Door de dalende grondstofprijzen, behaalden onze beleggingen in Grondstoffen een negatief rendement: -12,9%. Daarmee bleven wij wel ruim boven de benchmark (-17,8%).

Onze beleggingen in niet-beursgenoteerd vastgoed hebben, na een aantal slechte jaren, in 2014 een rendement behaald van 4,5%. Wij blijven voor de komende jaren positief over vastgoed, maar omdat de beleggingen minder liquide zijn dan wij momenteel wenselijk vinden voor ons fonds, hebben wij in 2014 onze beleggingen in vastgoed niet uitgebreid. Onze feitelijke vastgoed portefeuille blijft daardoor kleiner dan in de strategische mix.

Valuta afdekking

Het pensioenfonds dekt het valutarisico voortkomende uit de aandelenbeleggingen van de vier grootste valuta's af, volgens onderstaand schema.

Valutahedgecoëfficiënt voor

	Norm	Minimum	Maximum
US Dollar	100%	95%	105%
Japanse Yen	100%	95%	105%
Britse Pond	100%	95%	105%
Canadese Dollar	100%	95%	105%

De Canadese Dollar wordt pas afgedekt wanneer de blootstelling naar deze valuta meer dan 3% van het belegd vermogen binnen de categorie aandelen bedraagt op basis van benchmark exposures.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Wij zijn ons bewust van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid als institutionele belegger en willen daarnaar handelen. Dit betekent dat wij in ons beleggingsbeleid rekening houden met maatschappelijk geaccepteerde normen en waarden. We hebben met onze fiduciair manager besproken hoe deze invulling geeft aan verantwoord beleggen en besloten zijn uitgangspunten te volgen.

De uitgangspunten zijn:

- Respect voor de kernrechten van de mens;
- Het zich niet schuldig maken aan ernstigste vormen van kinderarbeid;
- Het zich onthouden van betrokkenheid bij dwangarbeid;
- Het zich onthouden van zware vormen van milieuvervuiling;
- Geen betrokkenheid bij de productie van controversiële wapens die geen onderscheid maken tussen militaire of burgerdoelen.

Dit beleid sluit aan bij het raamwerk dat in 2008 is ontwikkeld door de, door de gezamenlijke Nederlandse Pensioenfondsen in het leven geroepen, Praktische Commissie Verantwoord Beleggen. Het uitsluitingsbeleid is in het verleden voor een tweetal aandelenfondsen en een bedrijfsobligatiefonds geïmplementeerd, een en ander door toepassing van een lijst van uitsluitingen.

Eind 2014 stonden voor wat betreft Europa 27 ondernemingen op de uitsluitingslijst, in Noord Amerika betrof het 24 ondernemingen en in het Verre- en Midden Oosten, alsmede overige landen, 43 ondernemingen.

In 2014 hebben wij besloten om van een beleggingsfonds dat (voor een klein deel) belegt in (toe)leveranciers van controversiële wapens, over te stappen naar een variant van dat fonds dat deze (toe)leverancier niet in portefeuille heeft.

Stembeleid

Met de invoering in 2004 van de Nederlandse Corporate Governance Code is de aandacht voor corporate governance in Nederland sterk toegenomen. Ondernemingen zijn in toenemende mate aandacht gaan besteden aan het onderwerp goed ondernemingsbestuur. Van institutionele beleggers wordt sindsdien in toenemende mate verwacht dat zij zich opstellen als een betrokken aandeelhouder.

Ook wij onderkennen het belang van goed bestuur bij de ondernemingen waarin wordt belegd. Wij vinden dat bedrijven met aandacht voor goed ondernemingsbestuur, die bij de bedrijfsvoering de belangen van aandeelhouders en andere relevante stakeholders in ogenschouw nemen, uiteindelijk betere prestaties zullen leveren. Door actief gebruik te maken van het aan de aandelen verbonden stemrecht, kunnen aandeelhouders een positieve invloed uitoefenen op de corporate governance van de betreffende ondernemingen en kunnen zij zich bijvoorbeeld uitspreken over de benoeming van nieuwe bestuurders en commissarissen, het beloningsbeleid van de ondernemingen en over wijzigingen van de statuten.

Aangezien het pensioenfonds geen eigen aandelenportefeuille bezit, maar belegt via beleggingsfondsen, is het fonds juridisch gezien geen eigenaar van de door deze beleggingsfondsen gehouden aandelen. Daarom kan het pensioenfonds geen rechtstreeks stemrecht uitoefenen. Tijdens aandeelhoudersvergaderingen van de ondernemingen waarin het ING Multimanager Europe Equity Fund en het ING Multimanager North America Equity Fund belegt, wordt het stemrecht uitgeoefend door de beheerder van het fonds. De beheerder baseert zich daarbij op algemeen geaccepteerde corporate governance 'best practices' en zal zoveel mogelijk rekening houden met de lokale wet- en regelgeving van de landen waar de ondernemingen zijn gevestigd. De beheerder beoogt in de toekomst op kwartaalbasis aan het pensioenfonds te gaan rapporteren over het gevoerde stembeleid.

Tijdens aandeelhoudersvergaderingen van de vastgoedfondsen waarin het pensioenfonds belegt, laat het pensioenfonds zich vertegenwoordigen door de fiduciair beheerder. In bijzondere gevallen zal de fiduciair beheerder vooraf contact opnemen met het fondsbestuur om het stemgedrag af te stemmen.

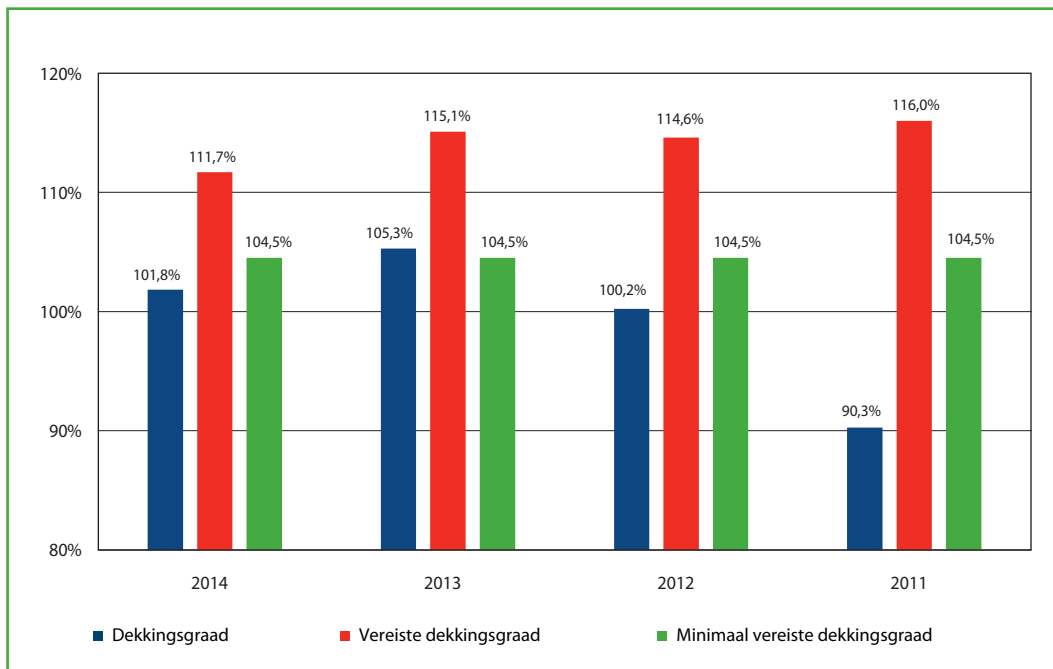
Samenvatting actuariel rapport

Deze samenvatting toont, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referentiecijfers opgenomen.

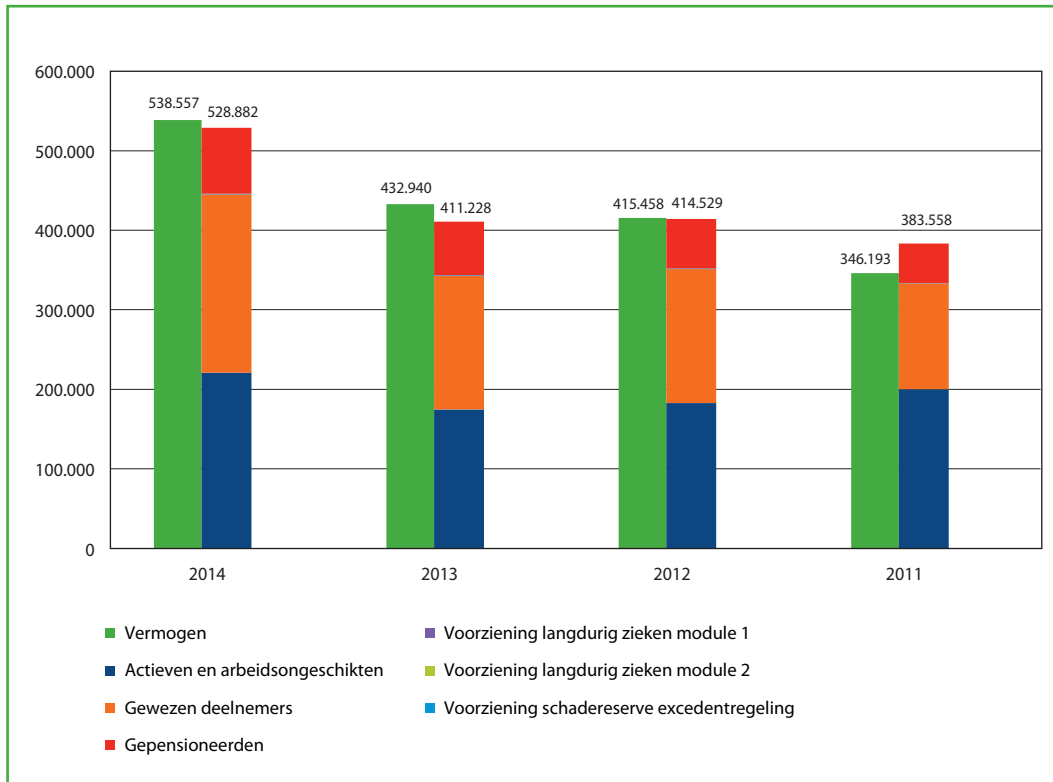
Financiële positie

De dekkinggraad van het fonds daalde van 105,3% ultimo 2013 naar 101,8% ultimo 2014. De dekkinggraad ultimo 2014 is lager dan zowel de vereiste dekkinggraad als de minimaal vereiste dekkinggraad. Het fonds verkeert daarom ultimo 2014 in een dekkingstekort.

Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de dekkinggraad zien. De dekkinggraad is gebaseerd op een technische voorziening waarbij de voorgeschreven rentetermijnstructuur is gebruikt voor de verdiscontering. Er is conform de voorschriften van DNB gerekend met een driemaandsmiddeling en daarnaast is er gebruik gemaakt van de Ultimate Forward Rate (UFR)-methodiek.

De volgende grafiek (bedragen in de grafiek x € 1.000,-) geeft het vermogen en de technische voorziening(en) weer.

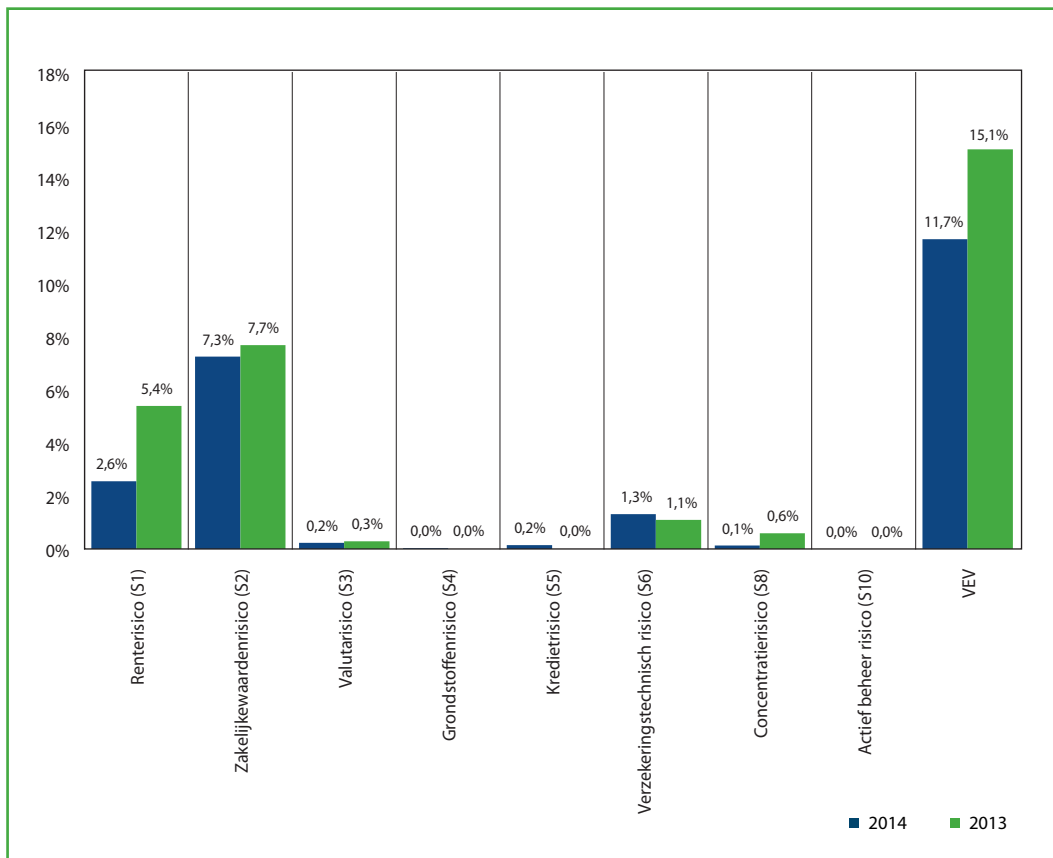
De voorzieningen voor langdurig zieken en de voorziening schadereserve excedentregeling zijn zodanig klein dat ze in deze grafiek niet afzonderlijk zichtbaar zijn. Ze zijn wel opgenomen in de totale technische voorziening.

(Minimaal) vereiste financiële positie

De minimaal vereiste dekkinggraad bedraagt 104,5% ultimo 2014. De vereiste dekkinggraad wordt enerzijds vastgesteld op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en anderzijds op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille. Ultimo 2014 bedraagt de vereiste dekkinggraad 111,3% op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en 111,7% op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille.

Voor de toetsing van de financiële positie is de vereiste dekkinggraad ultimo 2014 vastgesteld als de hoogste uitkomst van beide percentages. Dit is dus 111,7% op basis van de strategische verdeling.

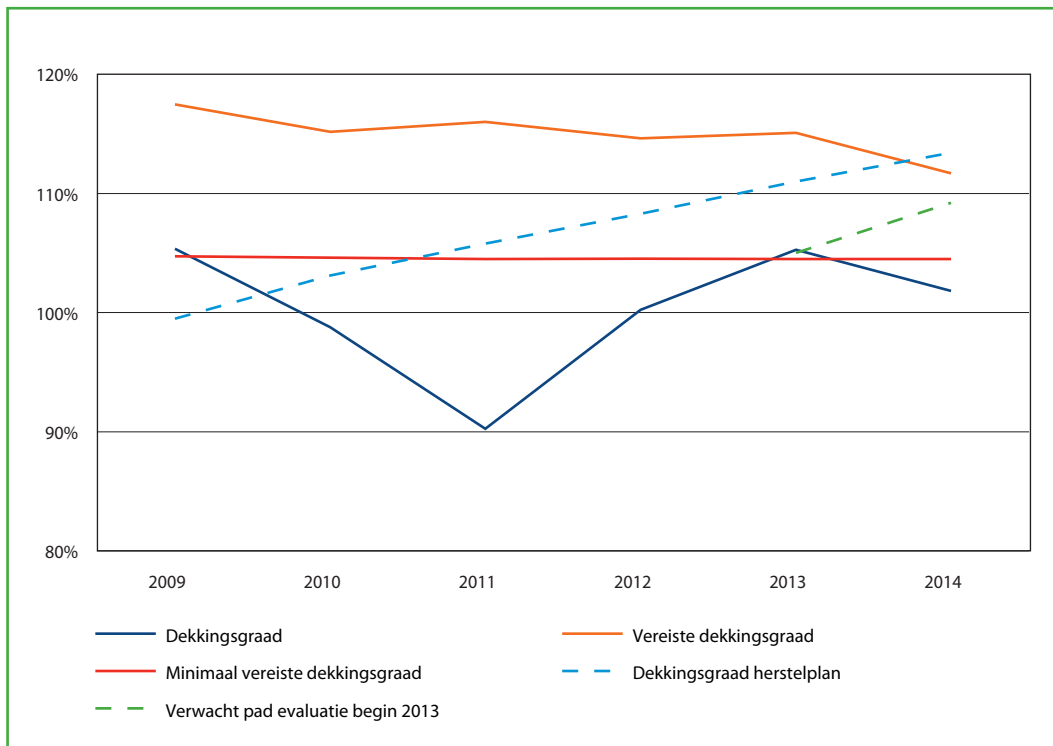
De volgende grafiek toont de verdeling van de vereiste dekkinggraad over de verschillende risico-componenten die gehanteerd wordt voor de toetsing. Hierbij zijn de verdelingen opgenomen voor 2013 en 2014.

De daling van het vereist eigen vermogen wordt voornamelijk veroorzaakt door een daling van het renterisico en zakelijke waardenrisico.

Herstelplan

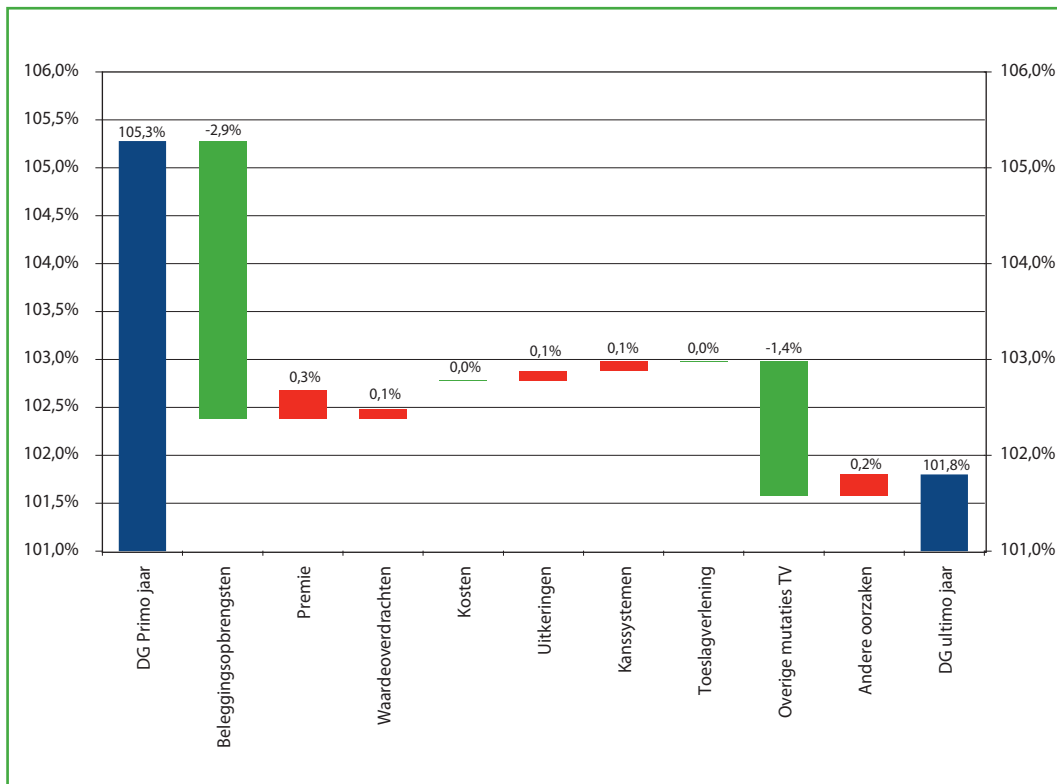
Het fonds verkeert ultimo 2014 in een dekkingstekort en heeft in 2009 een herstelplan ingediend. De volgende grafiek toont het verwachte pad, zoals dit in het herstelplan is vastgelegd. Tevens toont de grafiek de ontwikkeling van de dekkinggraad en de (minimaal) vereiste dekkinggraad tot en met ultimo 2014.

Het fonds heeft de voortgang van het herstel begin 2014 geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie zou ultimo 2014 een dekkinggraad van 109,2% worden verwacht. De werkelijke dekkinggraad ultimo boekjaar 2014 is 101,8%. Het fonds loopt hiermee achter op het herstelplan.

Analyse van het resultaat

De daling van de dekkingsgraad van 3,5%-punt in 2014 volgt tevens uit het negatieve resultaat van € 12.037.000,- in het boekjaar. In 2013 was er een positief resultaat van € 20.783.000,-. De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in de grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak.

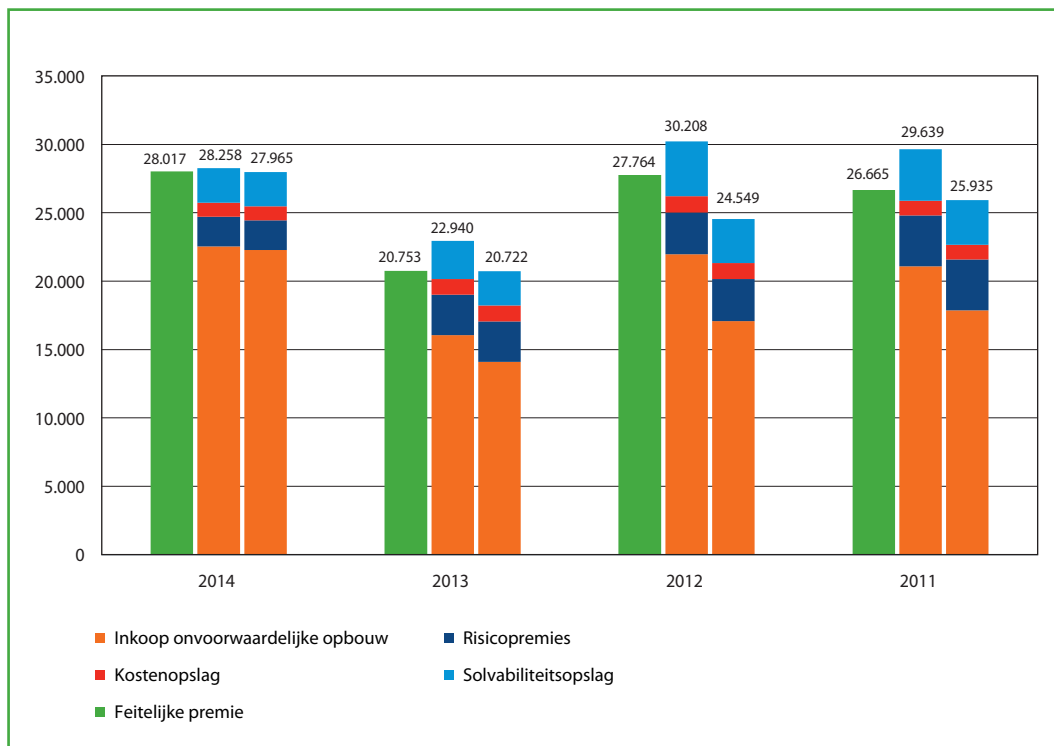

Kostendeekkende premie

De kostendeekkende premie over 2014 is vastgesteld conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Dit betekent dat de premie is vastgesteld op basis van een gedempt premiebeleid, rekening houdend met een rente van 3,13%. De gedempte kostendeekkende premie bedraagt € 27.965.000,-. De feitelijk betaalde premie is met € 28.017.000,- hoger.

De feitelijk betaalde premie, de zuivere kostendeekkende premie en de gedempte kostendeekkende premie worden in onderstaande grafiek (bedragen in de grafiek x € 1.000,-) weergegeven. Hierbij zijn de zuivere kostendeekkende premie en de gedempte kostendeekkende premie gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet.

Toekomst paragraaf

Relevante ontwikkelingen in 2015

Het bestuur onderzoekt samen met de sociale partners in het project de mogelijkheden voor een nieuwe pensioenregeling in 2016. Door de vertraging in de politieke besluitvorming is het niet mogelijk gebleken om de regeling in 2015 reeds geïmplementeerd te hebben. Verder is per 1 januari 2015 het nFTK van kracht geworden. Voor de financiële gevolgen van het nFTK voor ons fonds verwijzen wij naar de Overige gegevens in dit verslag.

Utrecht, 26 juni 2015

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

H. Knol
(voorzitter)

D.J.M. Weber
(secretaris)

A.J. Holsappel

J.A. van Hooijdonk

D.W. Neuhaus

W. F. Heukels

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Algemeen

Arie Edelman heeft in de loop van 2014 laten weten dat hij zijn werk voor het VerantwoordingsOrgaan (het VO) aan het eind van 2014 wilde beëindigen. Hij was vanaf 2008 lid van het Verantwoordingsorgaan. Wij danken Arie voor zijn inzet, betrokkenheid en kritische inbreng en wensen hem nog vele en gelukkige jaren toe.

Wij zijn verheugd over de belangstelling voor deelname aan het verantwoordingsorgaan, gezien het aantal kandidaten dat zich heeft aangemeld voor de vacatures.

Het VO heeft begin 2015 twee nieuwe leden verwelkomd: Hanneke Ester die namens de "slapers" gekozen is, en Wouter Hendrickx die namens de gepensioneerden gekozen is.

Het VO heeft in 2014 zes keer vergaderd, waarvan twee keer met het bestuur. Ook over 2014 heeft het VO weer volledige medewerking van het bestuur en inzage in alle stukken gekregen. Het VO heeft ook ter voorbereiding van dit verslag overlegd met het bestuur.

Het VO waardeert de openheid van het bestuur en de wijze waarop het bestuur met het VO heeft samengewerkt.

Aanbevelingen van vorig jaar.

Het VO geeft onderstaand haar bevindingen over de wijze waarop de aanbevelingen van vorig jaar zijn opgevolgd:

- *Het VO beveelt aan om te blijven zoeken naar mogelijkheden om het rendement op structurele wijze te verbeteren en te blijven streven naar een beter rendement dan de benchmark.*

We hebben geconstateerd dat het bestuur en de beleggingscommissie actief bezig is om binnen de mogelijkheden die de regels bieden de optimale balans tussen risico en rendement te vinden.

- *Het VO beveelt aan om het uitbestedingbeleid op punten concreter te beschrijven. In de kwaliteitsevaluaties dient ook het kostenaspect te worden meegenomen.*

Het uitbestedingbeleid is volgens het bestuur helder en pragmatisch geformuleerd. Gezien de te verwachte wijzigingen in verband met een nieuwe / aangepaste regeling per 1-1-2016 vinden wij verdere acties op dit moment niet nodig.

- *Het VO doet de aanbeveling om de rolbeschrijving van de compliance officer definitief vast te stellen en de rapportage van de compliance officer mee te nemen in de jaarlijkse rapportage planning.*

De rolbeschrijving van de compliance officer is vastgesteld door het bestuur. Ten tijde van het schrijven van dit verslag was er echter nog geen rapportage van de compliance officer beschikbaar.

Bevindingen 2014

Het VO heeft ten aanzien van de gebruikelijke beoordelingscriteria (Beleggingsbeleid, Financieel beleid, Openstaan voor suggesties, Zorgvuldigheid en onafhankelijkheid in de besluitvorming, Zorgvuldigheid in uitvoering) in het afgelopen jaar geen aanleiding gezien tot het maken van enige opmerking. Wij zijn van mening dat het bestuur op zorgvuldige wijze besluiten neemt, met een evenwichtige afweging van de belangen van alle betrokken partijen en met een gezond bewustzijn voor kosten.

Het bestuur is in formele zin geen gesprekspartner in de besluitvorming over de nieuwe pensioenregeling; haar rol beperkt zich tot de uitvoering van de regeling zoals die wordt besloten in het overleg tussen de sociale partners.

Het besluit over een nieuwe regeling zal ongetwijfeld ook gevolgen hebben voor de huidige regeling.

Het VO beveelt het bestuur aan om in het overleg tussen de sociale partners die input te leveren die op de juiste wijze bijdraagt bij de bewustwording in dit overleg voor de belangen van de deelnemers, de gewezen deelnemers en de gepensioneerden, opdat de belangen van alle groepen, die immers niet allemaal vertegenwoordigd zijn in het overleg, meegewogen worden in de besluitvorming over de nieuwe regeling.

Het VO spreekt de wens uit om proactief betrokken te worden bij de besluitvorming rondom de nieuwe pensioenregeling en de uitwerking ervan.

Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande bevindingen komt het VO tot de volgende aanbevelingen:

Het VO adviseert het bestuur om in het overleg tussen de sociale partners die input te leveren die op de juiste wijze bijdraagt bij de bewustwording in dit overleg voor de belangen van zowel de deelnemers, de gewezen deelnemers en de gepensioneerden, opdat de belangen van alle groepen, die immers niet allemaal vertegenwoordigd zijn in het overleg, meegewogen worden in de besluitvorming over de nieuwe regeling.

Conclusie

Uit het inzicht dat het VO heeft verkregen in het beleid van het bestuur van het Pensioenfonds en de uitvoering ervan is het VO van mening dat het bestuur in 2014 op adequate wijze de belangen van de deelnemers, de gewezen deelnemers en de gepensioneerden heeft behartigd. Het VO heeft gezien dat er op permanente basis aandacht is voor verbeteringen en kostenbeheersing.

Het VO wenst het bestuur succes met het verwerken van de aanbevelingen van het VO.

N.B. Ten tijde van het opstellen van dit verslag waren de rapportages van de Accountant en de Compliance officer nog niet beschikbaar. De beoordeling van het VO is daarom opgesteld onder het voorbehoud dat deze rapportages geen onverwachte onderwerpen aandragen die het noodzakelijk maken om onze beoordeling te herzien.

Reactie van het bestuur:

Het bestuur heeft in de vergadering van 26 mei 2015 kennis genomen van de bevindingen, de aanbevelingen en de conclusie van het VO ten aanzien van het gevoerde beleid in 2014. Het bestuur ziet ook deze keer geen aanleiding tot opmerkingen.

De andermaal positieve conclusie van het VO dat het bestuur de belangen van deelnemers en gepensioneerden op adequate wijze behartigd heeft, geeft het bestuur vertrouwen over de gevoerde handelswijze.

De aanbevelingen van het VO worden door het bestuur ter harte genomen en zullen meegenomen worden bij haar beleid en planning.

Het bestuur dankt het VO voor haar inzet en kritische blik om tot een gefundeerd oordeel te komen.

Visitatiecommissie

Samenvatting verslag van de Visitatiecommissie

Samenvatting bevindingen visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

Het intern toezicht heeft betrekking op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken bij pensioenfonds. Een adequate risicobeheersing en een evenwichtige belangenafweging door het bestuur staan daarbij centraal.

Het interne toezicht door middel van een visitatie dient met de inwerkingtreding van de Wet versterking bestuur pensioenfonds vanaf 2014 jaarlijks plaats te vinden. Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland heeft daaraan invulling te geven door aan VCHolland de opdracht te verlenen tot de uitvoering van een visitatie in het eerste kwartaal van 2015.

In het algemeen beoordeelt de visitatiecommissie (wet- en regelgeving daarbij in aanmerking genomen) het functioneren van het bestuur, zowel met betrekking tot de processen en procedures, de risicobeheersing en de evenwichtige belangenafweging als goed. Het bestuur volgt de ontwikkelingen op de voet en heeft met name de nieuwe eisen inzake versterking bestuur en de Code Pensioenfonds, op goede wijze geïmplementeerd.

Het Fonds publiceert de kosten van het pensioen- en vermogensbeheer in het jaarverslag conform de door de Pensioenfederatie aanbevolen systematiek. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan de (pensioenadministratie)kosten die rechtstreeks door de werkgever worden betaald op te nemen in het totaal van de uitvoeringskosten.

De visitatiecommissie constateert dat de bestaande governance structuur binnen het Fonds een goede aansturing van het Fonds mogelijk maakt. De oordeelsvorming en besluitvorming van het bestuur heeft op toereikende en evenwichtige wijze plaatsgevonden op grond van een goede voorbereiding en documentatie van de in de bestuursvergaderingen te behandelen onderwerpen.

Het pensioen- en vermogensbeheer zijn volledig uitbesteed. De visitatiecommissie heeft geconstateerd dat in algemene zin aan de (wettelijke) normen voor uitbesteding wordt voldaan. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan het uitbestedingsbeleid te toetsen aan de recente DNB 'Guidance uitbesteding pensioenfonds'.

Taken en bevoegdheden van het VO zijn vastgelegd in de statuten en Reglement VO. Het VO geeft blijk van een actieve, competente en positief kritische opstelling.

Het VO nieuwe stijl heeft wettelijke adviesbevoegdheden gekregen. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan het VO daarin op de voorgeschreven wijze te betrekken.

Het bestuur heeft een missie, visie en strategie geformuleerd. Het bestuur ziet het als zijn missie de regeling dusdanig uit te voeren 'dat de regeling een aantrekkelijke arbeidsvoorwaarde is'. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan na te gaan of gezien de verantwoordelijkheidsverdeling tussen bestuur en werkgever/arbeidsvoorwaardenoverleg deze missie voor het bestuur passend en realistisch is.

Het bestuur geeft aandacht aan de vereiste deskundigheid/geschiktheid van het bestuur. Eind 2014 is een actueel geschiktheidsplan opgesteld. In het plan zijn zowel de vereiste deskundigheid en kennis als het voor de bestuursleden nodige professioneel gedrag in aanmerking genomen.

Jaarlijks evalueert het bestuur het eigen functioneren. Op basis daarvan worden zo nodig maatregelen ter verbetering genomen. In 2013 is de deskundigheid van het bestuur als geheel extern getoetst ten einde vast te stellen dat het bestuur op alle gebieden voldoet aan de door DNB gestelde eisen.

In het strategisch beleggingsbeleid wordt bepaald in welke beleggingscategorieën het vermogen belegd wordt. Samen de beleggingsadviseurs bekijkt het bestuur per beleggingscategorie of in die categorie door actief beleggen waarde toegevoegd kan worden. Is dat niet het geval dan zoekt het bestuur een goede goedkope passieve vermogensbeheerder voor die categorie. Op het gebied van vermogensbeheer hanteert het Fonds een beleid dat de afwegingen tussen te nemen risico en gewenste rendement zo zichtbaar mogelijk worden gemaakt. Op het hoogste niveau wordt vastgesteld hoeveel risico het bestuur wil (kan) nemen ten einde additioneel rendement te genereren.

Het bestuur houdt bij het beleggingsbeleid rekening met maatschappelijk geaccepteerde normen en waarden.

De beleggingsrisico's worden door het bestuur voortdurend gemonitord en geëvalueerd. Voor de overige risico's is dat niet het geval. De visitatiecommissie beveelt aan hier een inhaalslag te maken zodat ook deze risico's worden gemonitord en geëvalueerd. Het bestuur acht de ISAE 3402 verklaring van AZL voldoende om de operationele risico's te aanvaarden. Dit mede om dat de uitbestedingscommissie in 2013/2014 een bezoek aan AZL heeft gebracht en daar inzage heeft gekregen in de operationele processen bij AZL.

Een Communicatiecommissie bereidt de besluitvorming voor ten aanzien van de communicatie van het Fonds. Een meerjarig communicatiebeleidsplan is in 2011 opgesteld voor de periode tot en met 2013. Actualisering van dit plan vindt plaats nadat de nieuwe pensioenregeling een feit is.

Het bestuur heeft aangegeven de effectiviteit van de communicatie steeds te bekijken op het bereiken van de verschillende doelgroepen en feedback wordt gestimuleerd. De visitatiecommissie beveelt aan de effectiviteit van de toegepaste communicatiemiddelen expliciet te evalueren en actualisering van het bestaande communicatieplan te agenderen.

De visitatiecommissie,

Gerrit Euverman
Henk Hanneman, voorzitter
Wim Moleveld

Reactie Bestuur op rapport van de visitatie commissie

Het bestuur heeft kennis genomen van de aanbevelingen van de visitatie commissie en zal deze in haar toekomstige beleid en uitvoering meewegen.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro)

Activa	2014	2013
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Onroerende zaken		
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	12.793	13.700
Zakelijke waarden		
Beleggingsfondsen in aandelen	120.231	113.912
Vastrentende waarden		
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	347.442	296.439
Leningen op schuldbekentenis	0	20
Deposito's	0	4.350
	347.442	300.809
Derivaten		
Valutatermijncontracten	0	266
Euroswaps	69.122	16.023
	69.122	16.289
Overige beleggingen		
Commodities	9.695	9.821
Geldmarktfondsen	700	0
	10.395	9.821
	559.983	454.531
Beleggingen voor risico deelnemers [2]		
Onroerende zaken		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	42	13
Zakelijke waarden		
Aandelenbeleggingsfondsen	30.752	21.704
Vastrentende waarden		
Obligatiebeleggingsfondsen	63.256	62.468
Overige beleggingen		
Multimanagerfondsen en liquiditeiten	1.167	583
	95.217	84.768
Vorderingen en overlopende activa [3]	4.583	6.981
Liquide middelen [4]	496	906
	660.279	547.186

[...] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2014	2013
Reserves		
Algemene reserve [5]	9.675	21.712
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	527.137	409.330
Overige technische voorzieningen [7]	1.745	1.898
	528.882	411.228
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [8]	95.217	84.768
Kortlopende schulden [9]	26.505	29.478
	660.279	547.186

[.] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2014	2013
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfond		
Directe beleggingsopbrengsten [10]	5.574	6.625
Indirecte beleggingsopbrengsten [11]	94.724	-4.069
Kosten vermogensbeheer [12]	-389	-498
	99.909	2.058
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Indirecte beleggingsopbrengsten [13]	7.893	3.657
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [14]	20.746	20.955
Premiebijdragen voor risico deelnemers [15]	7.707	7.997
Saldo van overdrachten van rechten [16]	-8.184	2.163
Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers [17]	-5.151	-2.721
Pensioenuitkeringen [18]	-4.151	-3.856
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfond		
[19]		
Toevoeging pensioenopbouw	-17.191	-18.232
Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting	0	325
Rentetoevoeging	-1.572	-1.503
Onttrekking voor uitkeringen	4.148	3.858
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	81	75
Wijziging marktrente	-107.397	19.316
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	10.323	81
Overige mutaties	-1.053	-756
Wijziging actuariële grondslagen	-5.146	0
	-117.807	3.164

[.] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2014	2013
Mutatie overige technische voorzieningen		
Schadereserve AOP [20]	-97	8
Voorziening langdurig zieken module 2 [21]	250	129
	153	137
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [22]	-10.449	-8.933
Herverzekering		
Premies [23]	-2.182	-2.958
Uitkering uit herverzekering [24]	180	160
Resultaatdeling [25]	295	74
	-1.707	-2.724
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [26]	-1.106	-1.239
Overige baten en lasten [27]	110	125
Saldo van baten en lasten	-12.037	20.783
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	-12.037	20.783
	-12.037	20.783

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2014	2013
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen	22.985	22.180
Herverzekering en resultaatdeling herverzekering	1.354	-213
Overgenomen pensioenverplichtingen	856	0
Overige	109	134
	25.304	22.101
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen en afkoopsommen	-4.141	-3.844
Overgedragen pensioenverplichtingen	-11.247	-36
Herverzekering en resultaatdeling herverzekering	-2.182	-2.958
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-975	-2.148
	-18.545	-8.986
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	6.843	6.798
Verkopen beleggingen	304.114	139.820
	310.957	146.618
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-318.026	-159.331
Kosten vermogensbeheer	-100	-498
	-318.126	-159.829
Mutatie geldmiddelen	-410	-96
Saldo geldmiddelen 1 januari	906	1.002
Saldo geldmiddelen 31 december	496 ¹⁾	906 ¹⁾

1) Inclusief banksaldo depotbank.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Toepassing Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Waardering

Algemene grondslagen

Overige activa en passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden overige activa en passiva gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). Voor vorderingen wordt rekening gehouden met een aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Schattingswijziging

In 2014 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een nieuwe prognosetafel gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG2014, en heeft het fonds besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit is in 2014 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2014 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd € 28.000,- als gevolg van deze schattingswijziging. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2014 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Ook heeft het fonds ultimo 2014 de kostenvoorziening aangepast van een opslag 2,0% naar een opslag van 3,0% op de netto technische voorziening. Dit is in 2014 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2014 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met € 5.118.000 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening is in 2014 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Per saldo is de voorziening in 2014 verhoogd met € 5.146.000 als gevolg van bovengenoemde schattingswijzigingen en in de staat van baten en lasten vewerkt onder de mutatie van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeden en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen marktwaarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de marktwaarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Schattingen van de marktwaarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta zijn omgerekend tegen de ultimo jaar geldende koersen gedurende het jaar.

Aandelen, indirecte vastgoedbeleggingsfondsen en overige beleggingen

De ter beurze genoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurze genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde gebaseerd op onderliggende marktwaarde.

Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen

De obligaties zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde.

Leningen op schuldbekentenis

De leningen op schuldbekentenis zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde. Onder marktwaarde wordt in dit verband verstaan de contante waarde van de toekomstige kasstromen op basis van het effectieve marktrente ultimo het verslagjaar van overeenkomstige leningen, rekening houdend met kredietrisico en met de mogelijkheid van vervroegde aflossing.

Deposito's

De deposito's zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde.

Derivaten

De derivaten zijn gewaardeerd tegen de reële waarde.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor risico van het fonds worden aangehouden.

Algemene reserve

Aan de algemene reserve worden de jaarresultaten toegevoegd cq onttrokken. Wanneer door tegenvallende resultaten de financiële positie verslechtert, neemt de algemene reserve af en daarmee ook de toeslagruimte.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

Intrest

Rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank ultimo 2014. De gewogen gemiddelde marktrente ultimo 2014 bedraagt 2,09% (2013: 2,94%).

Rentetoevoeging

Onder het FTK is de rentetoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente. Op basis van de DNB rentetermijnstructuur primo 2014 is deze rente gelijk aan 0,379% (2013: 0,351%).

Sterfte

Prognosetafel AG2014 (startjaar 2015) waarop fondsspecifieke ervaringssterfte wordt toegepast.

Gehuwdheid

Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen wordt uitgegaan van het bepaalde-partnersysteem.

Uitkeringen

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Leeftijden

De leeftijden worden in maanden nauwkeurig bepaald.

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Kosten

In de voorziening pensioenverplichtingen is een excassovoorziening begrepen van 3% van de netto voorziening.

Overige technische voorzieningen

Voorziening schadereserve AOP

Voor de deelnemers die op 1 januari 2003 arbeidsongeschikt zijn, is een voorziening gevormd. Hierin worden salarisafhankelijke, extra stortingen gedaan in module 3. In boekjaar 2010 is deze voorziening uitgebreid met de deelnemers die na 1 januari 2003 arbeidsongeschikt zijn geworden. Vanuit de voorziening schadereserve AOP worden salarisafhankelijke, extra stortingen gedaan in module 3.

Voorziening langdurig zieken module 2

Voor deelnemers die op balansdatum ziek zijn, is rekening gehouden met de verwachte toekomstige schadelast door vorming van de voorziening voor langdurig zieken. De voorziening met betrekking tot module 1 is inbegrepen in de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds. Ter afdekking van dit latent arbeidsongeschiktheidsrisico is een voorziening gevormd ter grootte van de risicopremie voor toekomstige arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en premievrijstelling.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De waardering van de technische voorzieningen voor risico deelnemers (module 2 en 3) worden bepaald door de waardering van de tegenover deze voorziening aangehouden beleggingen.

Resultaatbepaling

Algemeen

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de aandelen wordt hier onder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten. De interesten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen vastgoedmaatschappijen, aandelen, obligaties en leningen op schuldbekentnissen;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Herverzekering

Bij Swiss Re zijn vanaf boekjaar 2009 het overlijdensrisico en het premievrijstellingsrisico bij arbeidsongeschiktheid herverzekerd. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar. Vanaf boekjaar 2014 is Elips Life AG de herverzekeraar.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2013	Aankopen/Verstrekkingen	Verkopen/uitlotingen/(af)lossingen	Gerealiseerde koersverschillen	Niet gerealiseerde koersverschillen	Stand ultimo 2014
Onroerende zaken						
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	13.700	0	-1.045	7	131	12.793
Zakelijke waarden						
Beleggingsfondsen in aandelen	113.912	11.958	-21.453	1.214	14.600	120.231
Vastrentende waarden						
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	296.439	166.146	-139.867	195	24.529	347.442
Leningen op schuldbekentenis	20	0	-19	-1	0	0
Deposito's	4.350	60.757	-65.107		0	0
	300.809	226.903	-204.993	194	24.529	347.442
Derivaten						
Valutatermijncontracten	146	5.232	0	-5.378	-1.864	-1.864
Euroswaps	-11.876	51.243	-56.026	5.580	57.230	46.151
Reclassificatie naar passivazijde	28.019	0	0	0	0	24.835
	16.289	56.475	-56.026	202	55.366	69.122
Overige beleggingen						
Commodities	9.821	1.400	0	0	-1.526	9.695
Geldmarktfondsen	0	21.290	-20.597	7	0	700
	9.821	22.690	-20.597	7	-1.526	10.395
Totaal belegd vermogen activazijde	454.531	318.026	-304.114	1.624	93.100	559.983
Derivaten						
Valutatermijncontracten	120	0	0	0	0	1.864
Euroswaps	27.899	0	0	0	0	22.971
Totaal belegd vermogen passivazijde	28.019	0	0	0	0	24.835
Totaal belegd vermogen	426.512	318.026	-304.114	1.624	93.100	535.148

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen. Verder zijn er beleggingen voor collateral uitgegeven.

Reclassificatie beleggingen ten behoeve van risicoparagraaf

Bij toepassing van het Look Through principe wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden deze componenten toebedeeld naar hun desbetreffende beleggingscategorie.

	Stand ultimo 2014	Liquide middelen	Overlopende intrest	Te vorderen dividend- belasting voor risico fonds	Overlopende aan/ en verlopen beleggingen	Toepassing Look Through	Stand ultimo 2014 na Look Through
Onroerende zaken	12.793	0	0	0	0	0	12.793
Zakelijke waarden	120.231	0	0	0	0	-3.481	116.750
Vastrentende waarden	347.442	0	3.514	0	0	8.040	358.996
Derivaten	44.287	0	-868	0	0	-778	42.641
Overige beleggingen	10.395	27	0	0	4	-3.781	6.645
	535.148	27	2.646	0	4	0	537.825

Methodiek bepaling marktwaarde (opgesteld op basis van Look Through)

Level 1: Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2: Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3: Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Categorie	Level 1 Directe markt- notering	Level 2 Afgeleide markt- notering	Level 3 Modellen en technieken niet gebaseerd op markt- data	Stand ultimo 2014
Onroerende zaken				
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	0	12.793	0	12.793
Zakelijke waarden				
Beleggingsfondsen in aandelen	116.750	0	0	116.750
Vastrentende waarden				
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	358.996	0	0	358.996
Deposito's	0	0	0	0
	358.996	0	0	358.996
Derivaten				
Valutatermijncontracten	0	-4.466	955	-3.511
Euroswaps	0	0	46.152	46.152
Overige instrumenten	0	0	0	0
	0	-4.466	47.107	42.641
Overige beleggingen				
Commodities	6.645	0	0	6.645
Liquide middelen		0	0	0
	6.645	0	0	6.645
Totaal belegd vermogen	482.391	8.327	47.107	537.825

Categorie	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2013
	Directe markt- notering	Afgeleide markt- notering	Modellen en technieken niet gebaseerd op marktdata	
Onroerende zaken				
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	0	0	13.821	13.821
Zakelijke waarden				
Beleggingsfondsen in aandelen	111.448	0	0	111.448
Vastrentende waarden				
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	299.299	0	0	299.299
Leningen op schuldbekentenis	0	20	0	20
Deposito's	4.350	0	0	4.350
	303.649	20	0	303.669
Derivaten				
Valutatermijncontracten	0	146	0	146
Euroswaps	0	-12.051	0	-12.051
	0	-11.905	0	-11.905
Overige beleggingen				
Commodities	0	0	9.821	9.821
Liquide middelen	4.572	0	0	4.572
	4.572	0	9.821	14.393
Totaal belegd vermogen	419.669	-11.885	23.642	431.426

[2] Beleggingen voor risico deelnemers

Categorie	Stand	Aankopen	Verkopen	Gerealiseerde	Stand
	ultimo			en niet-	
	2013			koers-	2014
				verschillen	
Onroerende zaken					
Aandelen vastgoedmaatschappijen	13	55	-33	7	42
Zakelijke waarden					
Aandelenbeleggingsfondsen	21.704	10.199	-3.581	2.430	30.752
Vastrentende waarden					
Obligatiebeleggingsfondsen	62.468	8.928	-12.933	4.793	63.256
Overige beleggingen					
Liquiditeiten en multimanagersfondsen	583	26.268	-26.072	388	1.167
Totaal belegd vermogen	84.768	45.450	-42.619	7.618	95.217

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen.

De beleggingen voor risico deelnemers hebben betrekking op de Exedentregeling (module 2) en Vrijwillig Bijsparen (module 3).

De specificatie naar module van de beleggingen voor risico deelnemers is als volgt:

Module	Stand 31 december 2014	Stand 31 december 2013
Module 2	81.911	73.087
Module 3	13.306	11.681
	95.217	84.768

Het vermogen van de modules 2 en 3 is per 31 december 2014 in de volgende producten belegd:

Produkt	Exedent- regeling	Vrijwillig Bijsparen	Totaal
LifeCycle Mix	79.264	12.954	92.218
Eigen Verdeling	1.132	257	1.389
Vrije Keus	1.496	94	1.590
Spaarrekening	19	1	20
Totaal 31 december 2014	81.911	13.306	95.217

Het vermogen van de modules 2 en 3 is per 31 december 2013 in de volgende producten belegd:

Produkt	Exedent- regeling	Vrijwillig Bijsparen	Totaal
LifeCycle Mix	70.817	11.420	82.237
Eigen Verdeling	980	172	1.152
Vrije Keus	1.290	89	1.379
Totaal 31 december 2013	73.087	11.681	84.768

	2014	2013
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende intrest en dividend		
Hieronder is opgenomen de aan het boekjaar toe te rekenen intrest en dividend van:		
- Obligaties	3.514	4.170
- Leningen op schuldbekentenis	0	1
- Derivaten	-868	57
	2.646	4.228
Overige vorderingen		
Terugvorderbare dividendbelasting pensioenspaarders	226	167
Nog af te handelen effectentransacties	4	0
Nationale Nederlanden	0	787
Elips Life / Swiss Re	1.702	1.794
Overige	5	5
	1.937	2.753
Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
Totaal vorderingen en overlopende activa	4.583	6.981
[4] Liquide middelen		
Depotbanken	27	690
ING Bank N.V.	469	216
	496	906
De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.		
Totaal activa	660.279	547.186

Passiva**Reserves****[5] Algemene reserve**

Stand per 1 januari
Uit bestemming saldo

	2014	2013
	21.712	929
	-12.037	20.783

Stand per 31 december**9.675****21.712**

De minimaal vereiste dekkingsgraad is door het pensioenfonds vastgesteld op:

De vereiste dekkingsgraad is:

De dekkingsgraad is:

104,5%	104,5%
111,7%	115,1%
101,8%	105,3%

Aangezien de dekkingsgraad kleiner is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, zal er voor 1 juli 2015 een herstelplan bij DNB moeten worden ingediend.

Technische voorzieningen**[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds**

De voorziening pensioenverplichtingen per 31 december is als volgt opgebouwd:

- Deelnemers
- Gewezen deelnemers
- Pensioengerechtigden

220.409	174.108
223.829	167.685
82.899	67.537

Stand per 31 december**527.137****409.330**

Stand per 1 januari

409.330	412.494
---------	---------

Mutaties

Toevoeging pensioenopbouw

Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting

Rentetoevoeging

Onttrekking voor uitkeringen

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Wijziging marktrente

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Overige mutaties

Wijziging actuariële grondslagen

17.191	18.232
0	-325
1.572	1.503
-4.148	-3.858
-81	-75
107.397	-19.316
-10.323	-81
1.053	756
5.146	0

Stand per 31 december**527.137****409.330**

	2014	2013
[7] Overige technische voorzieningen		
<i>Schadereserve AOP</i>		
Stand per 1 januari	638	646
Mutatie via staat van baten en lasten	97	-8
Stand per 31 december	735	638
<i>Voorziening langdurig zieken</i>		
Stand per 1 januari	1.260	1.389
Mutatie via staat van baten en lasten	-250	-129
Stand per 31 december	1.010	1.260
Totaal overige technische voorzieningen	1.745	1.898
[8] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	84.768	75.835
Stortingen	7.707	7.997
Onttrekkingen	-5.151	-2.721
Rendement (inclusief rebeates)	7.893	3.657
Stand per 31 december	95.217	84.768
De specificatie van de voorziening voor risico deelnemers is als volgt:		
Module 2		
Stand per 1 januari	73.087	64.936
Bij: totale mutatie voorziening	8.824	8.151
Stand per 31 december	81.911	73.087
Module 3		
Stand per 1 januari	11.681	10.899
Bij: totale mutatie voorziening	1.625	782
Stand per 31 december	13.306	11.681

	2014	2013
[9] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten (zie voor opbouw toelichting [1] Beleggingen voor risico pensioenfonds)	24.835	28.019
Nog af te wikkelen effectentransacties	0	4
Loonheffing en sociale lasten	97	89
Te betalen vermogensbeheer-, pensioenuitvoerings- en administratiekosten	425	309
Aangesloten ondernemingen	843	890
Vooruitontvangen bedragen volgend boekjaar	79	0
Nog te herbeleggen dividendbelasting m.b.t. beleggingen voor risico deelnemers	226	167
	26.505	29.478
Alle schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
Totaal passiva	660.279	547.186

Niet in de balans rechten en opgenomen verplichtingen

Ultimo 2014 zijn nog voor maximaal € 3 miljoen aan uitkeringen te vorderen op de herverzekeraar. Het fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met AZL voor een periode van vijf jaar die jaarlijks opzegbaar is.

De overeenkomst met de vermogensbeheerder (ING ICS) is maandelijks opzegbaar. Verder zijn er geen investeringscommitments aangegaan.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Baten en lasten	2014	2013
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
[10] Directe beleggingsopbrengsten		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	443	330
Aandelen	373	321
Vastrentende waarden	6.019	6.673
Derivaten	-1.298	-691
Banken	2	0
Verzekeringsmaatschappijen	134	0
Intrest waardeoverdrachten	-100	-8
Overige	1	0
	5.574	6.625
[11] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	7	-6
Aandelen	1.214	654
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	195	-887
Leningen op schuldbekentenis	-1	-1
Valutatermijncontracten	-5.378	4.465
Euroswaps	5.580	-26
Overige beleggingen	0	-991
Valutaverschillen	7	-102
	1.624	3.106
<i>Niet-gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	131	-710
Aandelen	14.600	16.662
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	24.529	-10.258
Commodities	-1.526	-141
Valutatermijncontracten	-1.864	146
Euroswaps	57.230	-12.874
	93.100	-7.175

	2014	2013
[12] Kosten vermogensbeheer		
Beheerloon en rabates	-340	-452
Bewaarloon	-44	-44
Beleggingsadviseur	-7	0
Toezichtskosten ING Mijn Pensioen (2014 vrijval raming)	2	-2
	-389	-498
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	99.909	2.058
<p>Het beheerloon en de rebates over 2014 kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beheerloon <ul style="list-style-type: none"> • Vastrentende waarden • Fiduciair beheer overig • Overig niet toe te bedelen - Rebate fees <ul style="list-style-type: none"> • Aandelen • Vastrentende waarden • Overige beleggingen 		
	-179	
	-478	
	-136	
	150	
	204	
	99	
	-340	
<p>Voor een uitsplitsing van de totale kosten vermogensbeheer naar de verschillende beleggingscategorieën wordt verwezen naar het bestuursverslag. Deze kosten wijken af van de genoemde kosten in het bestuursverslag, omdat daar ook kosten zijn opgenomen die zijn verwerkt in het nettorendement.</p>		
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
[13] Indirecte beleggingsopbrengsten		
Vastgoedbeleggingsfondsen	7	5
Aandelenbeleggingsfondsen	2.430	2.896
Obligatiebeleggingsfondsen	4.793	-761
Overige beleggingen	388	969
Rebates	275	548
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	7.893	3.657

	2014	2013
[14] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Periodieke premies	20.401	20.711
FVP-bijdragen	345	244
	20.746	20.955
De kostendeekkende, gedempte en feitelijke premies (2013 alleen basisregeling) zijn als volgt:		
– Kostendeekkende premie basisregeling	28.258	22.940
– Gedempte kostendeekkende premie basisregeling	27.965	20.722
– Feitelijke premie basisregeling	28.017	20.753
De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	17.096	19.002
– Opslag in stand houden vereist vermogen	2.521	2.774
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.025	1.164
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
– Stortingen BPR	7.616	0
	28.258	22.940
De gedempte kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	16.840	17.066
– Opslag in stand houden vereist vermogen	1.025	2.492
– Opslag voor uitvoeringskosten	2.484	1.164
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
– Stortingen BPR	7.616	0
	27.965	20.722
Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of premieopslagen.		
In het boekjaar is geen korting verstrekt aan de aangesloten ondernemingen.		
De feitelijke premie is vastgesteld als een leeftijdsafhankelijk percentage van de pensioengrondslag (12,96 x het maandsalaris minus franchise). De pensioenregeling is aangemerkt als een DC-regeling en de feitelijke premie zou kostendeekkend dienen te zijn gedurende de looptijd van de uitvoeringsovereenkomst.		

	2014	2013
[15] Premiebijdragen voor risico deelnemers		
Stortingen module 2 en 3	7.707	7.997
[16] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	778	0
Overgedragen pensioenverplichtingen	-11.247	-31
Interne waardeoverdrachten	2.285	2.194
	-8.184	2.163
[17] Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers		
Onttrekkingen ten behoeve van inkoop rechten en uitgaande waardeoverdrachten	-5.151	-2.721
[18] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-2.803	-2.529
Partnerpensioen	-1.107	-1.063
Wezenpensioen	-139	-153
Afkopen	-102	-111
	-4.151	-3.856
[19] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Toevoeging pensioenopbouw	-17.191	-18.232
Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting	0	325
Rentetoevoeging	-1.572	-1.503
Onttrekking voor uitkeringen	4.148	3.858
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	81	75
Wijziging marktrente	-107.397	19.316
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	10.323	81
Overige mutaties	-1.053	-756
Wijziging actuariële grondslagen	-5.146	0
	-117.807	3.164
Mutatie overige technische voorzieningen		
[20] Voorziening schadereserve AOP	-97	8
[21] Voorziening langdurig zieken	250	129
	153	137

	2014	2013
[22] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Rendement	-7.893	-3.657
Stortingen (inclusief inkomende bovenmatige waardeoverdrachten)	-7.707	-7.997
Onttrekkingen	5.151	2.721
	-10.449	-8.933
Herverzekering		
[23] Premies	-2.182	-2.958
[24] Uitkeringen uit herverzekering		
Premievrijstelling	180	160
[25] Resultaatdeling		
Mutatie in technisch resultaat	295	74
Totaal herverzekering	-1.707	-2.724
[26] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie ¹⁾	-782	-890
Accountant (controle opdracht jaarrekening en DNB-staten)	-57	-60
Fiscaal adviseur	-10	-3
Actuaris	-185	-196
De Nederlandsche Bank	-33	-37
Autoriteit Financiële Markten	-3	-2
Pensioenfederatie	-14	-7
Bestuurskosten (bestuursverkiezing, vergaderzaal en bestuurs-aansprakelijkheidsverzekering)	-9	-1
Overige advieskosten	-1	-7
Opleidingskosten	0	-26
Diverse kleine posten	-12	-10
	-1.106	-1.239
[27] Overige baten en lasten		
Diversen	110	125
	110	125
Saldo van baten en lasten	-12.037	20.783

1) Inclusief actuariële dienstverlening AZL.

Actuariële analyse van het resultaat

	2014	2013
Beleggingsopbrengsten	-9.113	19.849
Premies	2.341	422
Waardeoverdrachten	-146	50
Kosten	0	0
Uitkeringen	-3	2
Sterfte	123	155
Arbeidsongeschiktheid	69	-101
Mutaties	112	-67
Korting van pensioenaanspraken en -rechten	0	348
Overige mutaties technische voorzieningen	-5.530	-1
Andere oorzaken	110	126
	-12.037	20.783

Bezoldiging bestuursleden

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland ontvangen geen vergoeding.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2014 had de stichting geen personeel in dienst.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Financiering

Het fonds heft bij de werkgever voor de modules 1, 2 en 4 een actuair benodigde premie op basis van leeftijds staffels.

De omvang van de premie is voldoende te achten voor de opbouw van de in enig jaar te verkrijgen aanspraken, de dekking van het overlijdensrisico en het risico van premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid. Verder bevat de premie een component ter dekking van de kosten in het boekjaar en ter vorming van de voorziening voor excassokosten en wordt rekening gehouden met het beoogde weerstandsvermogen.

Er kan voor een door het bestuur vast te stellen periode een korting op de premie worden verleend op grond van de vermogenspositie van het fonds. De korting wordt slechts verleend indien er sprake is van een toereikende voorziening pensioenverplichtingen en een toereikend weerstandsvermogen.

Risicoparaagraaf

(in duizenden euro)

In de risicoparaagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd. Conform de berekeningen van het Vereist eigen vermogen in het Actuarieel rapport is de risicoparaagraaf gebaseerd op basis van het doorkijkbeginsel (lookthrough-principe).

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financieel risico voor het Pensioenfonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen.

Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig eigen vermogen. Wettelijk is een gestandaardiseerde methode (standaardmodel) vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke financiële risico's op te kunnen vangen en daarmee of aan de pensioentoezeggingen kan worden voldaan. De berekeningen van het vereist eigen vermogen zijn onder meer van belang voor de premiestelling en de evaluatie van het herstelplan van het fonds. Het eigen vermogen van het Pensioenfonds is per 31 december 2014 kleiner dan het minimaal vereist eigen vermogen volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een dekkingstekort verkeert. Gedurende 2014 zijn pensioenfondsen vrijgesteld van het indienen van herstelplannen als gevolg van de komst van het nieuwe FTK. Onder het nieuwe FTK zal de huidige korte en lange termijn herstelplansystematiek komen te vervallen. Indien een lopend herstelplan erin voorziet dat op basis van de financiële positie eind 2014 (onvoorwaardelijk) gekort moet worden, dan moet deze korting wel nog worden doorgevoerd.

Jaarlijks vindt toetsing plaats aan de hand van het standaardmodel. De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6. Naast de standaard risicocomponenten (S-componenten) is in de bepaling van het vereist eigen vermogen ook rekening gehouden met de volgende additionele risicocomponenten: leverage-risico, liquiditeitsrisico (voornoemde risico's worden verwerkt binnen de berekeningen van de S2 middels een extra verzwaring van de buffer) concentratierisico (S8). Ultimo 2013 werd het actief risico binnen de S2 meegenomen. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van het maximum van de feitelijke en strategische beleggingsmix (2014: strategisch 111,7%; 2013: feitelijk 115,1%).

	2014		2013	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	20.189	2,6	29.314	5,4
Zakelijke waarden risico (S2)	44.506	7,3	37.723	7,7
Valutarisico (S3)	8.866	0,2	9.163	0,3
Grondstoffenrisico (S4)	3.544	0,0	3.222	0,0
Kredietrisico (S5)	7.151	0,2	1.973	0,0
Verzekeringstechnisch risico (S6)	20.952	1,3	16.859	1,1
Concentratierisico (S8)	6.542	0,1	12.881	0,6
Diversificatie-effect	-49.911		-49.082	
Vereist eigen vermogen	59.125	11,7	62.053	15,1

	2014	2013
	%	%
Aanwezige dekkingsgraad	101,8	105,3
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,5	104,5
Vereiste dekkingsgraad	111,7	115,1

De dekkingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa voor risico van het Pensioenfonds (minus de passiefposten Kortlopende schulden en overlopende passiva en Herverzekeringsdeel technische voorzieningen) te delen door de Voorziening pensioenverplichtingen (plus Overige technische voorzieningen). Het afgelopen jaar is deze, op grondslagen van het Pensioenfonds, afgenomen van 105,3% (2013) tot 101,8% (2014).

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratie cijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 20,0.

Duratie van de pensioenverplichtingen 23,2.

Voor de vaststelling van het renterisico bij het vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

	Feitelijke verdeling		Strategische verdeling	
	in €	%	in €	%
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	58.609		58.609	
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	34.327		38.420	
Renterisico	24.282	3,3	20.189	2,6
Afdekkingspercentage (B/A)		58,5		65,6

Hoogte buffer

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 24.282 (3,3%) en voor het strategisch renterisico 20.189 (2,6%) ultimo 2014.

Zakelijke waarden risico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en alternatieve beleggingen in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

	2014		2013	
	€	%	€	%
<i>Verdeling zakelijke waarden per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	97.993	83,9	93.539	83,9
Opkomende markten (Emerging markets)	18.757	16,1	17.909	16,1
	116.750	100,0	111.448	100,0

Derivaten

Strategisch dekt het fonds het zakelijke waarden risico niet af.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch zakelijke waarden risico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. Deze standaardschokken zijn verder opgehoogd om zodoende rekening te houden met de volgende additionele risicocomponenten: actief risico, leverage-risico en liquiditeitsrisico. De buffer voor het feitelijk zakelijke waarden risico bedraagt 38.898 (6,2%) en voor het strategisch zakelijke waarden risico 44.506 (7,3%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl veel van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta van 20%. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario. Afdekking van het valutarisico vindt plaats via derivatencontracten.

	2014		2013	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingsportefeuille onroerende zaken, aandelen en vastrentende waarden naar valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	375.337	77,0	301.488	70,2
Amerikaanse dollar	50.333	10,3	56.382	13,2
Australische dollar	3.543	0,7	2.710	0,6
Britse pound sterling	13.606	2,8	9.329	2,2
Hongkongse dollar	4.419	0,9	3.847	0,9
Japanse yen	7.763	1,6	7.152	1,7
Zuidkoreaanse won	2.675	0,5	3.573	0,8
Zwitserse francs	4.581	0,9	3.317	0,8
Indiase Roepia	3.432	0,7	2.794	0,7
Braziliaanse real	2.645	0,5	3.577	0,8
Overige valuta	20.206	4,1	34.769	8,1
	488.539	100,0	428.938	100,0
<i>Verdeling beleggingsportefeuille onroerende zaken, aandelen en vastrentende waarden naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	445.443	91,4	372.828	86,8
Amerikaanse dollar	-984	-0,2	3.650	0,9
Australische dollar	3.543	0,7	-23	0,0
Britse pound sterling	3.000	0,6	1.112	0,3
Hongkongse dollar	4.419	0,9	3.847	0,9
Japanse yen	-420	-0,1	-506	-0,1
Zuidkoreaanse won	2.675	0,5	3.573	0,8
Zwitserse francs	4.581	0,9	3.317	0,8
Indiase Roepia	3.432	0,7	2.794	0,7
Braziliaanse real	2.645	0,5	3.577	0,8
Overige valuta	20.206	4,1	34.769	8,1
	488.539	100,0	428.938	100,0

Het pensioenfonds dekt binnen de aandelenportefeuille de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor nagenoeg 100% af.

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten, omgerekend in euro per 31 december 2014:

in miljoenen euro	aankoop transacties	verkoop transacties
Euro	70.106	0
US dollar	0	-51.317
Britse pound sterling	0	-10.606
Japanse yen	0	-8.183
	70.106	-70.106

Indien de afrekening van deze transacties op 31 december 2014 zou hebben plaatsgevonden dan zou het af te rekenen bedrag 1.864 lager uitvallen dan overeengekomen (ongerealiseerde resultaat van +/- 1.864). Strategisch dekt het fonds 72,1% van haar niet-euro beleggingen af.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt 7.600 (0,2%) en voor het strategisch valuta risico 8.866 (0,2).

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt in grondstoffen en loopt daarmee het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt als gevolg van marktontwikkelingen.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 30%. De buffer voor het feitelijk grondstoffenrisico bedraagt 3.179 (0,0%) en voor het strategisch grondstoffenrisico 3.544 (0,0%).

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan gemeten worden aan de hand van de creditspread. De gewogen gemiddelde credit spread van de rentegevoelige beleggingen van het fonds is 1,83%. Een andere indicator voor het aanwezige kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille van het fonds is de rating afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een

AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geïnclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd.

	2014		2013	
	€	%	€	%
Rating vastrentende waarden:				
AAA	73.483	20,5	74.963	24,7
AA	136.948	38,1	139.808	46,0
A	41.594	11,6	26.257	8,6
BBB	73.315	20,4	41.877	13,8
Lager dan BBB	54.762	15,3	14.519	4,8
Geen rating	-21.106	-5,9	6.245	2,1
	358.996	100,0	303.669	100,0
Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:				
Resterende looptijd tot 1 jaar	24.513	6,8	4.371	1,4
Resterende looptijd van 1 tot 5 jaar	179.771	50,1	153.622	50,6
Resterende looptijd langer dan 5 jaar	154.712	43,1	145.676	48,0
	358.996	100,0	303.669	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd voor de rentegevoelige beleggingen die een creditspread groter dan 0% hebben. De creditspread wordt bepaald op basis van de rentegevoelige kasstromen van het fonds. Afgaande op de hierboven genoemde creditspread resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 5.895 (0,1%) en voor het strategisch kredietrisico van 7.151 (0,2%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk en strategisch verzekeringstechnisch risico bedraagt 20.952 (1,4%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2014		2013	
	€	%	€	%
Onroerende zaken, aandelen en vastentende waarden				
<i>Verdeling naar regio:</i>				
Europa	346.938	71,0	270.238	89,0
Noord-Amerika	76.677	15,7	14.959	5,0
Azië	86.569	17,7	1.512	0,5
Opkomende markten	17.906	3,7	15.762	5,2
Wereldwijd	1.621	0,3	950	0,3
Overig	635	0,1	248	0,0
	488.539	100,0	303.669	100,0
De vergelijkende cijfers in bovengenoemde tabel hebben alleen betrekking op de vastrentende waarden.				
Onroerende zaken				
Niet-beursgenoteerd	12.793	100,0	13.700	99,1
Beursgenoteerd	0	0,0	121	0,9
	12.793	100,0	13.821	100,0

Grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in onroerende zaken

CBRE PROP. FND EUROP (SP)	931	7,3	1.006	7,3
CBRE (SP) DUTCH RESID. FUND II	1.702	13,3	1.717	12,4
CBRE PROPERTY FUND CENT EUROPE (SP)	3.710	29,0	3.414	24,7
ING REAL ESTATE EUROSIRIS FUND	6.448	50,4	7.563	54,7

	2014		2013	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden				
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector:</i>				
Energie	8.435	7,2	9.922	8,9
Financiële instellingen	30.786	26,4	26.519	23,8
Gezondheidszorg	11.923	10,2	9.832	8,8
Industriële ondernemingen	12.106	10,4	10.428	9,4
Informatietechnologie	16.079	13,8	15.264	13,7
Telecommunicatie	4.170	3,6	6.101	5,5
Nutsbedrijven	2.353	2,0	2.329	2,1
Duurzame consumentengoederen en -diensten	15.427	13,2	15.267	13,7
Niet duurzame consumentengoederen en -diensten	9.549	8,2	8.872	8,0
Grondstoffen	5.563	4,8	6.844	6,1
Andere sectoren	359	0,3	70	0,1
	116.750	100,0	111.448	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden

Oostenrijkse staat	19.058	5,3	26.419	8,7
Franse staat	27.711	7,7	27.544	9,1
Nederlandse staat	53.093	14,8	50.330	16,6
Duitse staat	55.461	15,4	49.084	16,2

Er zijn geen beleggingen uitgeleend en er zijn geen beleggingen in Capgemini Nederland N.V. en de aan haar gelieerde ondernemingen. Wel is er collateral ontvangen en verstrekt met betrekking tot derivaten. Er is voor 115 aan collateral verstrekt en voor 44.777 aan collateral ontvangen.

Hoogte buffer

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) becijferd voor de grootste concentraties binnen de vastrentende waarden portefeuille. Het betreffen hier landenconcentraties binnen de vastrentende waarden portefeuille die meer dan 2% van de totale marktwaarde in beslag nemen. De buffer voor het feitelijk concentratierisico bedraagt 5.948 (0,1%) en voor het strategisch concentratierisico 6.542 (0,1%).

Actief beheer risico

Actief beheer risico treedt op wanneer beleggingsmanagers afwijken van de strategisch gedefinieerde benchmarks. Actief beheer risico wordt in beginsel alleen becijferd voor de aandelenportefeuille en wordt gemeten aan de hand van de tracking error en de TER. De tracking error geeft aan in hoeverre de beleggingsrendementen van de daadwerkelijke aandelenportefeuille afwijken van de strategisch gedefinieerde benchmark. TER staat voor total expense ratio en geeft onder meer de kosten weer die de beleggingsmanagers hebben gemaakt voor het voeren van hun (actief) beleid.

Om de operationele lasten en kosten te beperken wordt voor aandelenbelangen met een tracking error lager dan 1% geen actief beheer risico becijferd. De aandelenportefeuille van het pensioenfonds kent een tracking error van 1,37%. Op basis van deze tracking error wordt een buffer voor actief beheer risico becijferd. De TER bedraagt 0,53% van het totale aandelenbelang.

Hoogte buffer

Bovenstaande tracking error en TER leiden tot een buffer voor het feitelijke actief beheer risico van 0 (0,0%) en tot een buffer voor het strategische actief beheer risico van 0 (0,0%).

Utrecht, 26 juni 2015

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

H. Knol
(voorzitter)

D.J.M. Weber
(secretaris)

A.J. Holsappel

J.A. van Hooijdonk

D. W. Neuhaus

W. F. Heukels

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Gevolgen nieuwe FTK

Voor het fonds is de beleidsdekkingsgraad 105,5% ultimo 2014. Ten opzichte van de dekkingsgraad van 101,8% zoals gerapporteerd eind 2014 ligt de beleidsdekkingsgraad 3,7%-punt hoger. Het feit dat de beleidsdekkingsgraad boven de dekkingsgraad ligt is het gevolg van de dalende rente in 2014. Vanaf 1 januari 2015 is de middeling uit de DNB-rentetermijnstructuur vervallen. De toegroei naar de UFR na looptijd 20 blijft (voorlopig) behouden. Op basis van deze gewijzigde rentetermijnstructuur is de dekkingsgraad 96,3% eind 2014. Deze dekkingsgraad ligt aanzienlijk lager door de steeds verder wegzakkende marktrente.

Op basis van de nieuwe rekenregels stijgt de vereiste dekkingsgraad op basis van het feitelijk beleggingsbeleid van 111,3% naar 115,0%. De vereiste dekkingsgraad op basis van het strategisch beleggingsbeleid stijgt van 111,7% naar 116,7%. Hierbij is rekening gehouden met de gewijzigde DNB-rentetermijnstructuur (dus exclusief middeling en met toegroei naar UFR) zoals die vanaf 1 januari 2015 geldt.

Onder het oude FTK werd de vereiste dekkingsgraad berekend als het maximum van de vereiste dekkingsgraad op basis van het feitelijk beleggingsbeleid en de vereiste dekkingsgraad op basis van het strategisch beleggingsbeleid. Het lijkt erop dat in het nieuwe FTK de vereiste dekkingsgraad op basis van het strategisch beleggingsbeleid leidend zal zijn.

De volgende tabel geeft een vergelijking tussen het vereist eigen vermogen op basis van het strategisch beleggingsbeleid onder het oude en het nieuwe FTK. Bij de berekening van het vereist eigen vermogen is in de volgende tabel, conform de berekening ultimo 2014, rekening gehouden met additionele risico's.

Het vereist eigen vermogen stijgt met name door:

- De verzwaarde schokken die worden verondersteld voor het zakelijkwaardenrisico.
- Een stijging van het kredietrisico. Voorheen werd gerekend met een schok van 40% op de geldende creditspread. Nu dient als minimale schok 60 basispunten gehanteerd te worden. Deze schok loopt verder op naarmate de rating slechter dan AAA wordt. Uitgesloten van een kredietbuffer zijn Europese AAA beleggingen.
- De nieuw veronderstelde correlaties tussen S1 en S5, en S2 en S5 binnen de wortelformule van het vereist eigen vermogen.

De beleidsdekkingsgraad eind 2014 is 105,5% en de vereiste dekkingsgraad op basis van het strategisch beleggingsbeleid onder het nieuwe FTK is 116,7%. Dit betekent dat de beleidsdekkingsgraad 11,2%-punt lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Het fonds is daardoor op basis van de strategische beleggingsmix in een situatie van herstel.

De minimaal vereiste dekkingsgraad is 104,5%, de beleidsdekkingsgraad is 105,5% en de actuele dekkingsgraad is 96,3%, rekening houdend met de DNB-rentetermijnstructuur die vanaf 2015 gaat gelden.

Als de beleidsdekkingsgraad de komende 5 jaar niet herstelt tot boven de minimale vereiste dekkingsgraad en dit voor de actuele dekkingsgraad ook niet geldt, dan moet het fonds een pensioenverlaging doorvoeren.

Overige gebeurtenissen na balansdatum

Verder hebben zich geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds.

Resultaatbestemming

In de bestuursvergadering van 26 juni 2015 heeft het bestuur besloten het negatieve resultaat over het boekjaar 2014 van € 12.037.000,- te onttrekken aan de algemene reserve.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland te Utrecht is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het verslagjaar 2014.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik onder meer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds. Mijn oordeel is gebaseerd op het Financieel Toetsingskader zoals dat op balansdatum van toepassing was.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen) en 132 (vereist eigen vermogen).

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland is naar mijn mening slecht, vanwege een dekkingstekort.

Het oordeel is gebaseerd op het Financieel Toetsingskader zoals dat tot en met 31 december 2014 van kracht was. Voor de volledigheid merk ik op dat, op basis van gegevens die door het pensioenfonds zijn aangeleverd en door mij op plausibiliteit gecontroleerd, mijn oordeel over de vermogenspositie per 1 januari 2015 op basis van het nieuw Financieel Toetsingskader uitgaande van de daarin wettelijk voorgeschreven beleidsdekkingsgraad zou zijn gewijzigd in niet voldoende, vanwege het reservetekort.

Purmerend, 26 juni 2015

E.W.J.M. Schokker AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de op pagina 47 tot en met 82 opgenomen jaarrekening over 2014 van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland te Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2014 en de staat van baten en lasten over 2014 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het saldo van baten en lasten getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland per 31 december 2014 en van het saldo van baten en lasten over 2014 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 26 juni 2015

KPMG Accountants N.V.

J.C. van Kleef RA